

LATVIJAS VALSTS MEŽI

DABAS LIEGUMA “SVĒTES IELEJA”

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

teritorija atrodas Dobeles rajona Tērvetes novada Augstkalnes pagastā

plāns izstrādāts laikposmam
no 2008. gada līdz 2018. gadam

Izstrādātājs:

Latvijas Dabas fonds

Projekta vadītāja:

Ieva Rove

Rīga
2008. gada janvāris

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti / speciālisti:

(vārds, uzvārds, specializācija)

Jānis Gailis

eksperts – entomologs;

Sandra Ikauniece

meža biotopu eksperte;

Viktors Jefimovs

plāna izstrādes asistents

Aivars Petriņš

putnu sugu eksperts, ornitologs;

Ieva Rove

pļavu biotopu un sugu eksperte,
botāniķe;

Baiba Strazdiņa

ainavu eksperte, kartogrāfe;

Plāna izstrādes uzraudzības grupa:

Dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas sastāvs ir noteikts ar Dabas aizsardzības pārvaldes rīkojumu Nr. 23 (01.06.2007.). Saskaņā ar šo rīkojumu dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu veido:

(vārds, uzvārds, amats, iestāde)

Ingrīda Žubure	Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vecākā referente;
Elīta Fridrihsone	Valsts vides dienesta Jelgavas reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļas vecākā inspektore;
Sandra Galiņa	Valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" Zemgales mežsaimniecības vides speciāliste;
Guntis Dude	Valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" Zemgales mežsaimniecības Tērvetes meža iecirkņa meistars;
Jeļena Belova	Dobeles rajona Tērvetes novada Augstkalnes pakalpojumu centra vadītāja, deputāte;
Anda Šmiukše	Zemgales virsmežniecības vides aizsardzības inženiere – ekoloģe;
Agris Ģērmanis	Valsts meža dienesta Zemgales virsmežniecības Dobeles mežniecības mežzinis;
Ilze Bergmane	Lauku atbalsta dienesta Zemgales reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Zemes un ūdens resursu daļas vadītāja;
Aivars Zviedris	Valsts robežsardzes Jelgavas pārvaldes Dobeles robežapsardzības nodaļas priekšnieks;
Rudīte Dude	Augstkalnes vidusskolas ārpusstundu darba organizatore.

SATURS

KOPSAVILKUMS	6
1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APRAKSTS	10
1.1. <i>VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMO TERITORIJU</i>	<i>10</i>
1.1.1. <i>Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība.....</i>	<i>10</i>
1.1.2. <i>Zemes lietošanas veidi -raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts.....</i>	<i>10</i>
1.1.3. <i>Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana, atļautā un plānotā izmantošana</i>	<i>10</i>
1.1.4. <i>Esošais funkcionālais zonējums.....</i>	<i>11</i>
1.1.5. <i>Aizsardzības un apsaimniekošanas tsa vēsture.....</i>	<i>11</i>
1.1.6. <i>Kultūrvēsturiskais raksturojums</i>	<i>11</i>
1.1.7. <i>Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība</i>	<i>11</i>
1.2. <i>NORMATĪVO AKTU NORMAS, KAS TIEŠI ATTIECAS UZ KONKRĒTO AIZSARGĀJAMO TERITORIJU, TAJĀ SKAITĀ PAŠVALDĪBU SAISTOŠIE NOTEIKUMI, KURI ATTIECAS UZ AIZSARGĀJAMO TERITORIJU.....</i>	<i>13</i>
1.2.1. <i>Latvijas likumdošana</i>	<i>13</i>
Īpašuma tiesības.....	17
Teritorijas plānošana.....	17
Medības	18
Tūrisms	18
1.2.2. <i>Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības</i>	<i>19</i>
1.3. <i>TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS.....</i>	<i>21</i>
1.3.1. <i>Klimats.....</i>	<i>21</i>
1.3.2. <i>Ģeoloģija, ģeomorfoloģija</i>	<i>21</i>
1.3.3. <i>Hidroloģija</i>	<i>21</i>
1.3.4. <i>Augsnes</i>	<i>21</i>
1.4. <i>TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS.....</i>	<i>23</i>
1.4.1. <i>Iedzīvotāji (pastāvīgie iedzīvotāji, zemes īpašnieki, kuri pastāvīgi nedzīvo aizsargājamā teritorijā, apmeklētāji), apdzīvotās vietas, nodarbinātība</i>	<i>23</i>
1.4.2. <i>Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju</i>	<i>23</i>
1.4.3. <i>Teritorijas izmantošanas veidi.....</i>	<i>23</i>
1.4.3.1. <i>Mežsaimnieciskā darbība</i>	<i>23</i>
1.4.3.2. <i>Makšķerēšana un zveja</i>	<i>24</i>
1.4.3.3. <i>Medības.....</i>	<i>24</i>
1.4.3.4. <i>Lauksaimniecība</i>	<i>24</i>
2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS.....	25
2.1. <i>TERITORIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN FAKTORI, KAS TO IETEKMĒ, TAI SKAITĀ IESPĒJAMO DRAUDU IZVĒRTĒJUMS</i>	<i>25</i>
2.2. <i>TERITORIJAS AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS</i>	<i>25</i>
2.3. <i>BIOTOPI</i>	<i>26</i>
2.3.1. <i>Meži.....</i>	<i>27</i>
2.3.2. <i>Pļavas</i>	<i>29</i>
2.3.3. <i>Saldūdeņi.....</i>	<i>29</i>
2.3.4. <i>Aizsargājamās platības dabas liegumā.....</i>	<i>30</i>
2.4. <i>SUGAS</i>	<i>31</i>
2.4.1. <i>Augu sugas.....</i>	<i>32</i>
2.4.2. <i>Ķērpji.....</i>	<i>32</i>
2.4.3. <i>Sūnas.....</i>	<i>32</i>
2.4.4. <i>Bezmugurkaulnieki.....</i>	<i>32</i>
2.4.5. <i>Zivis</i>	<i>33</i>
2.4.6. <i>Putni.....</i>	<i>33</i>
2.4.7. <i>Zīdītāju sugas.....</i>	<i>34</i>
2.4.8. <i>sugu sociālekonomiskā vērtība.....</i>	<i>34</i>
2.4.9. <i>sugas ietekmējošie faktori.....</i>	<i>35</i>
2.5. <i>CITAS VĒRTĪBAS UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI.....</i>	<i>35</i>
2.6. <i>TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS.....</i>	<i>35</i>

3. INFORMĀCIJA PAR TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU	36
3.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI 2007. – 2017. APSAIMNIEKOŠANAS PERIODAM.....	36
3.1.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS IDEĀLIE JEB ILGTERMIŅA MĒRĶI	36
3.1.2. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ĪSTERMIŅA MĒRĶI PLĀNĀ APSKATĪTĀJAM APSAIMNIEKOŠANAS PERIODAM	36
3.2. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI.....	37
3.2.1. apsaimniekošanas pasākumu apraksts.....	42
4. PRIEKŠLIKUMI PAR NEPIECIEŠAMAJIEM GROZĪJUMIEM PAŠVALDĪBU TERITORIJAS PLĀNOJUMOS.....	45
5. TERITORIJAS INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI UN ZONĒJUMS.....	45
5.1. IETEIKUMI DABAS LIEGUMA INDIVIDUĀLAJIEM AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMIEM	45
5.2.IETEICAMĀIS DABAS LIEGUMA FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS.....	48
6. INFORMĀCIJAS AVOTI.....	49
PIELIKUMS	50

Pielikumu saraksts:

1. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN PLĀNA IZSTRĀDES PROCESS

- 1.1 07.05.2007. informatīvās sanāksmes protokols
- 1.2. 07.08.2007. uzraudzības grupas sēdes protokols
- 1.3. plāna 1. redakcijas sabiedriskās apspriešanas (25.10.2007.) pārskats
- 1.3.1. sabiedrības informēšana
- 1.3.2. plāna 1. redakcijas sabiedriskās apspriešanas protokols
- 1.3.3. saņemtie priekšlikumi par plāna 1. redakciju
- 1.4. pagasta pašvaldības sēdes protokola izraksta kopija
- 1.5. pašvaldības sēdes protokolā izteiktie ierosinājumi dabas aizsardzības plānam
- 1.6. 13.12.2007. uzraudzības grupas sēdes protokols un tā pielikums

2. TERITORIJAS ĢEOGRĀFISKAIS APRAKSTS

- 2.1. Dabas lieguma robežas shēma un robežpunktu koordinātas

3. TERITORIJAS BIOĻĢISKAIS APRAKSTS

- 3.1. Mežaudžu plāns, karte
- 3.2. Aizsargājамie biotopi, karte
- 3.3. Retās un īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas, karte
- 3.4. Lieguma biotopi saskaņā ar Latvijas biotopu klasifikāciju, karte

4. PLĀNOTIE PASĀKUMI

- 4.1. Apsaimniekošanas pasākumi, karte
- 4.2. Plānotie infrastruktūras elementi, karte
- 4.3. Plānu atjaunojot, izskatāmais potenciālās dabas takas maršruts
- 4.4. Plānotā lieguma paplašinājuma shēma

KOPSAVILKUMS

Dabas liegums "Svētes ieleja" atrodas Dobeles rajona Tērvetes novada Augstkalnes pagastā. Tā D robeža, kuru veido Svētes upe, sakrīt ar Latvijas un Lietuvas robežu. Valsts nozīmes dabas liegums ir dibināts 2004. gadā ar platību 46 ha. 2005. gadā liegums tika iekļauts Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – *Natura 2000* – vietu tīklā. Dabas liegums izveidots, lai aizsargātu Latvijā un Eiropas Savienībā retus skujkoku mežus un mēreni mitras pļavas, kā arī periodiski applūstošu Svētes upes ielejas posmu ar neregulēto Svētes upi (1. attēls 7. lpp.).

Lieguma teritorija ir vienots biotopu komplekss, ko veido Svētes upe ar tās ielejā esošo pļavu joslu, kā arī meži uz ielejas nogāzes un ārpus upes ielejas. Teritorija ir vizuāli un bioloģiski vērtīga, jo tās izteiktais reljefs atšķiras no Zemgalei tipiskajām līdzenajām lauksaimniecības zemēm.

Līdz šim liegumā ir konstatēti pieci Eiropas Savienības mērogā aizsargājami biotopi:

- 1) jaukti platlapju meži (9020*, 1,9 ha);
- 2) boreālie meži (9010*, 0,3 ha);
- 3) mēreni mitras pļavas (6510, 3,2 ha);
- 4) eitrofas augsto lakstaugu audzes (6430, 0,8 ha);
- 5) molīnijas pļavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm (6410, 0,5);
- 6) kā arī zilganās seslērijas *Sesleria caerulea* pļavas (1,1 ha), kas ir Latvijā īpaši aizsargājams biotops.

Galvenās dabas vērtības ir neregulētais upes posms, bioloģiski vērtīgi meža nogabali, tajā skaitā dabiski meža biotopi, Latvijā retās molīniju un seslēriju pļavas, retas un īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas: lielā zvaigznīte *Astrantia major*, villainā gundega *Ranunculus lanuginosus*, kā arī spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*. Liegumā sastopamas arī īpaši aizsargājamas putnu sugas, no tām nozīmīgākās ir baltmuguras un vidējais dzenis.

Analizējot faktoros, kas varētu potenciāli negatīvi ietekmēt lieguma dabas vērtības, secināts, ka šobrīd liegumam nav aktuālu apdraudējumu. Nākotnē potenciālu negatīvu ietekmi uz teritoriju varētu radīt mežsaimnieciskās darbības intensifikācija, ja tāda notiktu un apmeklētāju skaita pieaugums, kas rada papildus antropogēno slodzi.

Dabas aizsardzības plāna pielikumos ietvertā kartogrāfiskā materiāla pamatnes ir Latvijas Republikas Valsts Zemes dienesta īpašums. Kartēs parādītais 2002. gada meža daļplāns un mežaudžu plāns ir valsts akciju sabiedrības "Latvijas Valsts meži" (turpmāk – VAS "LVM") īpašums. Dabas lieguma dabas vērtības, apsaimniekošanas pasākumi un zonējums aprakstīts un atzīmēts kartēs meža nogabalu līmenī, meža kvartālu un nogabalu numuri pēc 2002. gada meža ierīcības.

1. attēls. Dabas lieguma "Svētes ieleja" novietojums

Dabas aizsardzības plānā ir izvirzīti sekojoši teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi:

- 1) Dabas lieguma teritorijas robežas ir loģiskas, dabā labi pamanāmas un atpazīstamas, informācija par lieguma vērtībām un ar tām saistītajiem ierobežojumiem ir brīvi pieejama ikvienam;
- 2) Teritorija tiek uzturēta stāvoklī, kurā regulāri Svētes upes plūdi, minimāla iejaukšanās meža dabiskajā attīstības procesā, regulāri veikti pļavu apsaimniekošanas pasākumi nodrošina visu liegumā esošo biotopu funkciju optimālu norisi, ko pierāda ilglaicīga monitoringa rezultāti.

Lai sasniegtu plānā izvirzītos ilgtermiņa mērķus, ir definētas vairākas īstermiņa mērķu grupas. Administratīvie un organizatoriskie mērķi ietver dabā iezīmētas un uzturētas lieguma robežas, Tērvetes novada teritorijas plānojumā veiktas nepieciešamās korekcijas, ierosinājumu paplašināt liegumu, uzturētas kvartālstigas. Bioloģisko un ainavisko vērtību saglabāšanas mērķi ir bioloģiski vērtīgo mežaudžu netraucēta attīstība (24 ha), uzturētas pļavas (7,8 ha), kā arī uzturētas skatu vietas (2 gb.) un galvenās liegumā šobrīd izmantotās takas. Savukārt atpūtas un izziņas infrastruktūras labiekārtošanā mērķis ir informatīvā stenda uzstādīšana un izvērtējums par nepieciešamību ierobežot iebraukšanu teritorijā. Mērķi sabiedrības izglītošanas un informācijas pieejamības jomā ir sabiedrībai pieejama informācija par lieguma vērtībām un ierobežojumiem. Savukārt mērķis monitoringa jomā ir izstrādāta un pielietota monitoringa sistēma apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes un teritorijas attīstības dinamikas novērtēšanai.

Dabas aizsardzības plānā paredzētie apsaimniekošanas pasākumi sadalīti vairākās grupās atbilstoši definētajiem īstermiņa mērķiem. Būtiskākais no paredzētajiem *administratīvajiem pasākumiem* ir ierosinājuma iesniegšana teritorijas paplašināšanai.

Bioloģiskās daudzveidības uzturēšanas pasākumi ietver neiejaukšanās nodrošināšanu bioloģiski vērtīgās meža platībās, pļavu pļaušanu vai noganīšanu, skatu vietu izveidi un uzturēšanu.

Atpūtas un izziņas infrastruktūras labiekārtošana teritorijā ietver informatīvās zīmes izvietojumu, bet kā papildus pasākums paredzēts sekot līdzi apmeklētāju skaitam un nepieciešamības gadījumā ierobežot iebraukšanu lieguma teritorijā. Savukārt, *sabiedrības informēšanas pasākumi* paredz iespēju katram iedzīvotājam iepazīties ar DA plānu pašvaldībā un bukleta izdošanu, kā arī informācijas pieejamības nodrošināšanu *Internet* tīklā.

Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai ieteikts veikt *monitoringu* paredzētajiem apsaimniekošanas pasākumiem.

Nemot vērā lieguma nelielo platību, plānā nav izstrādāts ierosinājums dalīt to funkcionālajās zonās, bet tā individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektā ir nodalītas platības, kurās paredzēts aizsardzības režīms bez saimnieciskās darbības.

Dabas aizsardzības plānu 2007. gadā izstrādāja Latvijas Dabas fonds sākotnēji atbilstoši MK noteikumiem Nr. 234 "Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību" (28.03.2006.) bet pēc to nomaiņas, atbilstoši MK noteikumiem Nr. 686 (09.10.2007.) ar tādu pašu nosaukumu. Darba ietvaros tika veikta teritorijas papildus izpēte. Izstrādājot plānu,

galvenais uzdevums bija panākt teritorijas dabas vērtību saglabāšanu un izveidošanas mērķu sasniegšanu.

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Svētes ieleja" izstrādāts 10 gadiem. Plānā apkopota visa pieejamā informācija par teritorijas vērtībām, analizētas dabas un sociālekonomiskās vērtības, izvirzīti teritorijas saglabāšanas un apsaimniekošanas mērķi, mērķu sasniegšanas nodrošināšanai izstrādāti ieteicamie apsaimniekošanas pasākumi.

Darbu uzsākot, 2007. gada 7. maijā Latvijas Dabas fonds organizēja informatīvu sēdi Augstkalnes pagasta pakalpojumu centrā, lai informētu par darba uzsākšanu, līdz tam zināmajām teritorijas vērtībām un iepazītos ar ieinteresētajām pusēm. Informatīvajā sēdē piedalījās ar teritorijas pārvaldi un izmantošanu saistīto organizāciju pārstāvji, kā arī citi interesenti. Informatīvās sēdes dalībnieku saraksts un protokols – 1.1. pielikumā.

Plāna izstrādes gaitā, Vides ministrijas pakļautībā esošā Dabas aizsardzības pārvalde, Ingrīdas Žubures personā, pārraudzīja dabas aizsardzības plāna izstrādi un tā atbilstību MK noteikumiem Nr. 234 (28.03.2006.), bet pēc to nomaiņas – MK noteikumiem Nr. 686 (09.10.2007.), izveidojot uzraudzības grupu. Uzraudzības grupā iekļāva pārstāvjus no: VAS "LVM" Zemgales mežsaimniecības, Zemgales virsmežniecības, Jelgavas reģionālās vides pārvaldes, Lauku atbalsta dienesta Zemgales reģionālās lauksaimniecības pārvaldes un Latvijas Valsts robežsardzes Jelgavas pārvaldes Dobeles robežapsardzības nodaļas, kā arī pagasta un vietējās skolas pārstāvjus. Uzraudzības grupas sanāksmēs tās dalībniekus informēja par padarīto, precizēja neskaidrības, apsprieda ekspertu ieteikto aizsardzības režīmu un iespējamo dabas lieguma zonējumu. Sanāksmju dalībnieku saraksts un norises protokols ietverts 1.2. pielikumā. Plāna sabiedriskā apspriešana notika 2007. gada 25. oktobrī Augstkalnes pakalpojumu centrā. Informācija par tās norisi ir ietverta 1.3. pielikumā, bet par apspriešanas laikā saņemtajiem priekšlikumiem – 1.3.3. pielikumā.

1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMO TERITORIJU

1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība

Dabas liegums atrodas Latvijas vidusdaļā, Zemgales dienvidos pie robežas ar Lietuvas Republiku, Dobeles rajona Tērvetes novada Augstkalnes pagastā. Lieguma teritorija ietver meža un pļavu joslu gar neregulēto Svētes upi, kā arī daļu upes (1. attēls, 7. lpp).

Lieguma kopējā platība ir 46 ha, tā robežu shēma, un lūzumpunktu koordinātas 2.1. pielikumā.

Teritorijas koordinātas: LKS_X	456575
LKS_Y	6248380

Lieguma teritorijā nav apdzīvotu vietu un viensētu; tuvākā (0,5 km) viensēta – “Priedulāji” atrodas uz Z no lieguma teritorijas. Liegumam iespējams piekļūt pa valsts 1. šķiras autoceļu P95 Jelgava – Tērvete – Žagare, nogriežoties no tā uz bijušās Padomju Sociālistisko Republiku Savienības Armijas raķešu bāzes pusi.

1.1.2. Zemes lietošanas veidi -raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

Lieguma teritorija ir valsts īpašums un to pārvalda VAS “LVM” Zemgales mežsaimniecība.

1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana, atļautā un plānotā izmantošana

Aizsargājamā teritorija ietilpst Dobeles rajona Tērvetes novada Augstkalnes pagastā. Tērvetes novada teritorijas plānojums apstiprināts ar Tērvetes novada domes lēmumu 2005. gada 8. jūnijā (prot. Nr. 9), savukārt plānojums stājies spēkā ar 2005. gada 9. decembri.

Teritorijas plānojumā lieguma teritorija ir atzīmēta kā īpaši aizsargājama dabas teritorija, kurā noteiktas sekojošas aizsardzības prasības:

1. aizliegta visa veida darbība, kas ir pretrunā ar aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanas mērķiem,
2. katram aizsargājamās dabas teritorijas izmantotājam jāievēro izstrādātie un apstiprinātie šo teritoriju apsaimniekošanas noteikumi.

Tāpat plānojumā ir noteikti sekojoši aprobežojumi būvniecībai:

1. Jebkuru atļauto objektu projektēšana aizsargājamās dabas teritorijās uzsākama pēc detālplānojuma izstrādāšanas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
2. Aizliegts izvietot minerālmēsli, pesticīdus, degvielas, eļļošanas materiālus, ķīmisko vielu, kokmateriālu un citu veidu materiālu un vielu glabātavas;
3. Aizliegts ierīkot derīgo izrakteņu ieguves vietas, t.sk. smilts- grants karjerus;
4. Aizliegts ierīkot atkritumu apglabāšanas poligonus;
5. Aizliegts ierīkot atkritumu savākšanas un šķirošanas vietas;

6. Visā aizsargājamā dabas teritorijā veikt kailcirtes;
7. Aizliegts ierīkot degvielas uzpildes stacijas;
8. Atļauts veikt aizsargājamā teritorijā esošo ēku un būvju rekonstrukciju, renovāciju vai jaunbūvju projektēšanu un būvniecību pēc detālplānojuma projekta izstrādāšanas un saskaņošanas ar Jelgavas reģionālās vides pārvaldi un attiecīgās pašvaldības Būvvaldi.

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

Līdz šim dabas liegumam dalījums funkcionālās zonās nav izstrādāts.

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Liegums ir izveidots 2004. gadā, savukārt 2005. gadā ar grozījumiem likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (15.09.2005.) liegums apstiprināts par *Natura2000* vietu (kods – LV0529900). Atbilst pēc kritērijiem teritorijai, kas noteikta, atbilstoši ES direktīvai "Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību".

Līdz lieguma izveidošanas brīdim teritorija tika saimnieciski izmantota – mežos veikta standarta mežsaimnieciskā darbība (neskaitot 20. gs. otrajā pusē pastāvējušos ierobežojumus mežsaimnieciskajai darbībai upju krastu aizsargzonās, kas vēlāk atcelti), lieguma pļāvās pļauts siens.

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Lieguma teritorijā neatrodas valsts aizsardzībā esoši kultūras pieminekļi. Kultūrvēsturiska nozīme piemīt vietvārdiem, kā, piemēram, Liepu kalns, kur pēc teikām kādreiz ir bijusi seno latviešu pils, kas vēlāk nogrimusi. Kalna virsotnē piesitot ar kāju, esot dzirdama savāda dunoņa (LFK 834, 7825). Pats meža masīvs, kurā Liepu kalns atrodas, tiek saukts par Knēdiņu mežu; nosaukums cēlies no kādreizējā Knēdiņu kroga Jelgavas ceļa malā.

Lieguma R daļā, Svētes upes krastā ir saglabājušās kādreiz šeit bijušā tilta – Švetpoles tilts, paliekas; savulaik šeit stiepās ceļš uz Žagari.

Uz Z no lieguma teritorijas otrpus autoceļam Jelgava – Tērvete – Žagare atrodas Priedulāju senkapi – valsts nozīmes aizsargājams kultūras piemineklis (VKPAI Nr. 730).

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība

Teritorijas pārvaldes un apsaimniekošanas kārtību nosaka Latvijas Republikas likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām": par teritorijas apsaimniekošanu atbildīgs ir zemes īpašnieks vai lietotājs (24. pants), teritorijas pārvaldi realizē pašvaldības (25. pants).

Dabas aizsardzības pārvalde pārrauga dabas aizsardzības plāna izstrādi un veicina tā ieviešanu, kā arī pārvalda teritoriju, jo tās pārvaldes nodrošināšanai nav izveidota sava administrācija. Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrādi pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas veic Vides ministrijas Dabas aizsardzības departaments.

Teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas kontroli veic Valsts vides dienests, vides un dabas aizsardzības normatīvo aktu ievērošanas kontroli – Jelgavas reģionālā vides pārvalde.

Valsts mežā ar likumdošanu noteiktās meža īpašnieka funkcijas meža apsaimniekošanā kā īpašuma tiesiskais valdītājs veic akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži", kas izveidota ar 1999. gada 24. septembra LR MK rīkojumu Nr. 453 "Par valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" izveidošanu". Visa lieguma teritorija ietilpst Zemgales mežsaimniecībā.

Normatīvo aktu ievērošanu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu, uzrauga Valsts meža dienesta Zemgales virsmežniecības Dobeles mežniecība.

Zemkopības ministrijas pārraudzībā esošā Lauku atbalsts dienesta Zemgales reģionālā lauksaimniecības pārvalde uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā (t.s. attiecībā uz meliorācijas sistēmu ekspluatāciju).

Valsts robežas, robežzīmju un citu robežbūvju apsardzību Augstkalnes pagasta teritorijā saskaņā ar Latvijas Republikas Valsts robežas likumu un Robežsardzes likumu veic Latvijas Valsts robežsardzes Jelgavas pārvaldes Dobeles robežapsardzības nodaļa.

1.2. NORMATĪVO AKTU NORMAS, KAS TIEŠI ATTIECAS UZ KONKRĒTO AIZSARGĀJAMO TERITORIJU, TAJĀ SKAITĀ PAŠVALDĪBU SAISTOŠIE NOTEIKUMI, KURI ATTIECAS UZ AIZSARGĀJAMO TERITORIJU

1.2.1. Latvijas likumdošana

Latvijas dabas aizsardzības politika

Vides politikas plāns Latvijai. Akceptēts Ministru Kabinētā (turpmāk MK) 25. 04. 1995¹.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma. Akceptēta MK 16. 05. 2000.

Vides un dabas aizsardzība

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma (16.05.2000.) paredz pasākumu veikšanu ES direktīvu prasību ieviešanai, t.sk. aizsargājamo teritoriju tīkla pilnveidošanu, aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu aizsardzības nodrošināšanu, labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu apdraudētajām sugām.

Vides aizsardzības likuma (15.11.2006.) mērķis ir nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu un atjaunošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Cita starpā tas nosaka valsts kontroli vides jomā, atbildību par videi nodarīto kaitējumu, t.sk. kaitējumu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, kā arī īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dziļēm. Īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu novērtē salīdzinājumā ar pamatstāvokli, ņemot vērā Ministru kabineta noteiktos kritērijus.

Likums ***“Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”*** (02.03.1993., grozījumi 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003., 15.09.2005. un 10.05.2007) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas (II nod.), paredz to saglabāšanas nodrošināšanu (IV nod.), ietverot nepieciešamību izstrādāt tām dabas aizsardzības plānus. Likums regulē ar zemes īpašuma tiesībām saistītos jautājumus aizsargājamās teritorijās (VII nod.) u.c. jautājumus. Likuma 25. pants paredz, ka zinātniskās, dabas aizsardzības un citādas darbības veikšanai aizsargājamās teritorijās var izveidot aizsargājamās teritorijas pārvaldes institūciju un lēmumu par tās izveidošanu pieņem valsts institūcija, ar kuras lēmumu ir izveidota aizsargājamā teritorija.

Kamēr īpaši aizsargājamai dabas teritorijai nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (IAIN), tās aizsardzības un izmantošanas kārtību atbilstoši aizsargājamās teritorijas kategorijai nosaka MK noteikumi Nr. 415 ***“Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”*** (22.07.2003., grozījumi 26.10.2004., 08.11.2005. un 03.07.2007.).

MK noteikumi Nr. 212 ***“Noteikumi par dabas liegumiem”*** (15.06.1999., grozījumi 26.06.2001., 21.10.2003., 08.04.2004., 10.08.2004., 22.11.2005. un 14.03.2006.) nosaka dabas lieguma robežas un aizsardzības statusu.

¹ Šeit un turpmāk apakšnodaļā likumdošanas akta pieņemšanas vai grozīšanas datums Saeimā vai Ministru Kabinētā

“Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) izveidošanas kritēriji Latvijā” (MK noteikumi Nr. 199., 28.05.2002., izdoti saskaņā ar likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta otro daļu) nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā. Dabas liegums „Svētes ieleja” noteikts pēc B grupas - teritorijas, kas noteiktas īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai, kods - LV0529900.

MK noteikumi Nr. 455 (06.06.2006.) **“Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*)”** attiecas uz to paredzēto darbību ietekmi uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

MK noteikumi Nr. 594 (18.07.2006.) **“Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai”** nosaka, ka kompensējošiem pasākumiem ir jānodrošina to pašu sugu vai biotopu, kurus negatīvi ietekmē paredzētās darbības veikšana vai plānošanas dokumenta īstenošana, aizsardzību tādā pašā apmērā kā paredzētās darbības veikšana vai plānošanas dokumenta īstenošana; pasākumi nav aizstājami ar videi nodarītā kaitējuma dēļ radušos zaudējumu atlīdzību naudā. Kompensējošie pasākumi var būt sekojoši: 1) paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās *Natura 2000* teritorijas daļas aizstāšana ar tiešā tuvumā (blakus) esošu teritorijas daļu, kas pēc ekoloģiskajiem parametriem ir līdzvērtīga ietekmētajai; jaunas *Natura 2000* teritorijas izveidošana, kas atbilst ietekmētās *Natura 2000* teritorijas daļai un ietekmētās sugas vai biotopa ekoloģiskajiem parametriem, citur Latvijas teritorijā; sugas vai biotopa atjaunošanas pasākumi, kas nodrošina ietekmētās sugas vai biotopa saglabāšanu līdzvērtīgā apjomā (īpatņu vai atradņu skaits, biotopa platība), esošajās *Natura 2000* teritorijās.

Dabas aizsardzības plānu izstrādes kārtību īpaši aizsargājamām dabas teritorijām nosaka MK noteikumi Nr. 686. **“Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”** (09.10.2006.).

Sugu un biotopu aizsardzības likuma (16.03.2000., grozījumi 15.09.2005. un 26.10.2006.) mērķi ietver bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanu, saglabājot Latvijai raksturīgo faunu, floru un biotopus, populāciju un biotopu saglabāšanas veicināšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem un kultūrvēsturiskajām tradīcijām. Likums nosaka valsts institūciju kompetenci sugu un biotopu aizsardzībā, t.sk. Vides ministrijas un tās padotībā esošo valsts iestāžu pienākumu nodrošināt īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības uzraudzību; veicināt visu vietējo sugu un biotopu saglabāšanu, kā arī, ja nepieciešams, to atjaunošanu un optimālu biotopu platību uzturēšanu; tās var ierosināt ierobežot, apturēt vai aizliegt sugu un biotopu izmantošanu, ja tā var apdraudēt populāciju un biotopu eksistenci. Likumā (7. pantā) definēts sugu un biotopu labvēlīgas aizsardzības statuss.

Latvijā īpaši aizsargājamās sugas uzskaitītas MK noteikumos Nr. 396 **“Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”** (14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.). Dabas liegumā „Svētes ieleja” līdz šim konstatētas divas ķērpju, divas vaskulāro augu, viena bezmugurkaulnieku, sešas putnu un viena zīdītāju suga, kas uzskaitītas šo noteikumu pielikumā.

MK noteikumos Nr. 421 *“Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”* (05.12.2000., grozījumi 25.01.2005.) iekļauti Latvijā apdraudēti vai reti biotopi. Dabas liegumā „Svētes ieleja” līdz šim konstatēti trīs biotopi, kas uzskaitīti šajos noteikumos.

MK noteikumi Nr. 153 *“Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu”* (21.02.2006.) nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu. Lieguma teritorijā konstatēti divi šajos noteikumos minētie biotopi.

MK noteikumi Nr. 211 *“Noteikumi par putnu sugu sarakstu, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu sugu izdzīvošanu un vairošanos izplatības areālā”* nosaka putnu sugu sarakstu, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu sugu izdzīvošanu un vairošanos izplatības areālā.

MK noteikumi Nr. 45 *“Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”* (30.01.2001., groz. 31.05.2005.) paredz mikroliegumu izveidi virknei īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, lai nodrošinātu to aizsardzību un apsaimniekošanu. Noteikumu II. daļas 6. punkts paredz, ka mikroliegumi veidojami biotopiem, kas iekļauti MK „Noteikumos par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (not. Nr. 421), kā arī meža biotopiem atbilstoši zemkopības ministra apstiprinātai metodikai (ZM Instrukcija Nr. 7 *“Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika”*). Noteikumu pielikumos doti sugu saraksti, kurām jāveido mikroliegumi. Uzskaitītajām putnu sugām noteiktas arī mikroliegumu platības robežas. Dabas liegumā „Svētes ieleja” līdz šim konstatēta viena augu un trīs putnu sugas, kas uzskaitītas šo noteikumu pielikumā.

MK 24.04.2007. noteikumi Nr.281 *“Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas”* nosaka:

- 1) tieša kaitējuma draudu gadījumus, kuros Valsts vides dienests organizē preventīvos pasākumus;
- 2) kārtību, kādā tieša kaitējuma draudu gadījumā Valsts vides dienests organizē preventīvos pasākumus;
- 3) sanācijas mērķus un metodes, kuras izmanto, ja ir nodarīts kaitējums videi;
- 4) kārtību, kādā nosaka un veic sanācijas pasākumus, ja ir nodarīts kaitējums videi;
- 5) kārtību, kādā novērtē kaitējumu videi un aprēķina preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas, kā arī zaudējumu atlīdzināšanu par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu.

Meži

Meža likuma (24.02.2000., grozījumi 13.03.2003., 27.01.2005., 29.04.2005., 16.02.2006., 19.12.2006. un 14.06.2007.) mērķis ir regulēt “visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus”. Meža likums paredz galvenās cirtes aizliegumu īpaši aizsargājamās meža iecirkņos (mikroliegumos)

(9.pants). Likums uzliek par pienākumu meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ievērot vispārējās dabas aizsardzības prasības (35. pants). 36. pantā pausta nepieciešamība izdalīt īpaši aizsargājamus meža iecirkņus – mikroliegumus un aizsargājamās zonas gar ūdeņiem un mitrzemēm, kā arī saglabāt īpaši nozīmīgus mežaudzes struktūras elementus visu veidu cirtēs.

MK noteikumi Nr. 189 “**Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā**” (08.05.2001., grozījumi 26.02.02., 08.02.2005., 17.05.2005.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, dabas aizsardzības prasības galvenajā un kopšanas cirtē, saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā. Vispārējās prasības ietver buferzonu noteikšanu ap mikroliegumiem īpaši aizsargājamām putnu sugām, aizsargājamo zonu noteikšanu gar ūdeņiem, kurās aizliegta kailcirte u.c. prasības (II daļa). III daļā aplūkotās dabas aizsardzības prasības ietver dažādu mežaudzes struktūras elementu (t.sk. koku ar lieliem un resniem zariem, dobumainu koku, koku ar lielām putnu ligzdām, stubeņu un nokaltušu lielu dimensiju koku) saglabāšanu galvenajā un kopšanas cirtēs. Saimnieciskās darbības ierobežojumi dzīvnieku vairošanās sezonas laikā ietver sezonālu saimnieciskās darbības aizliegumu buferzonās ap reto putnu sugu ligzdošanas vietu mikroliegumiem (IV daļa).

MK noteikumi Nr. 892: “**Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs**” (31.10.2006.) cita starpā nosaka galvenās cirtes vecumu un caurmēru, paredzot, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT), kur tas atļauts, galveno cirti veic, kad mežaudze sasniegusi galvenās cirtes vecumu. Saskaņā ar noteikumiem, mežaudzes, kas atrodas ĪADT, mikroliegumā vai ūdeņu aizsargjoslā, nav atzīstamas par neproduktīvām.

Pamatojoties uz MK noteikumiem Nr. 45 “**Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi**”, Zemkopības ministrija ir izdevusi Instrukciju Nr. 7 “**Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika**” (09.11.2001.), līdz ar to dodot iespēju aizsargāt dabiskos meža biotopus (“mežaudžu atslēgas biotopus”), veidojot tiem mikroliegumus.

“**Meža zemes transformācijas noteikumi**” (MK noteikumi Nr. 806, 28.09.2004., grozījumi 26.09.2006.) nosaka meža zemes transformācijas nosacījumus, transformācijas iesnieguma iesniegšanas, izskatīšanas un atļaujas saņemšanas kārtību un transformācijas dēļ valstij nodarīto zaudējumu aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību.

MK noteikumi Nr.398 “**Meža atjaunošanas noteikumi**” (11.09.2001., grozījumi 06.11.2001. un 24.10.2006.) nosaka meža atjaunošanas termiņus katram meža augšanas apstākļu tipam, mežaudzes atjaunošanas kritērijus un atjaunotās mežaudzes kopšanas pārbaudes kritērijus.

MK noteikumi Nr. 217 “**Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā**” (29.05.2001., grozījumi 03.07.2001., 21.09.2004., 15.03.2005., 20.12.2005. un 08.08.2006.) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kā arī kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā. Noteikumi attiecas arī uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, ciktāl to individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi nenosaka citādi.

Ūdeņi

MK noteikumi Nr.27 "*Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus*" (15.01.2002., grozījumi 21.02.2006.) nosaka upes (upju posmus), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus.

Aizsargjoslu likums (05.02.1997., grozījumi 21.02.2002., 19.06.2003. un 22.06.2005.) nosaka dažādus aprobežojumus ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslās, nosaka ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu platumu atkarībā no to izmēriem. Svētes upei aizsargjosla noteikta ne mazāk kā 300 metri katrā krastā neatkarīgi no zemes kategorijas un īpašuma.

"Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika" (MK noteikumi Nr. 284, 04.08.1998.) regulē aizsargjoslu noteikšanas kārtību, apzīmēšanu dabā, vides aizsardzības prasības aizsargjoslās.

Zvejniecības likums (12.04.1995, grozījumi 01.10.1997., 29.10.1998., 17.02.2000., 18.10.2001., 19.06.2003., 30.10.2003., 30.09.2004. un 26.05.2005.) reglamentē zivju resursu izmantošanu, aizsardzību un uzraudzību, nosaka tauvas joslu.

MK noteikumi Nr. 31 "*Makšķerēšanas noteikumi*" (10.01.2006.) nosaka kārtību, kādā fiziskās personas Latvijas Republikas ūdeņos var nodarboties ar amatierzveju — makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku iegūvi ar šajos noteikumos atļautiem makšķerēšanas, zemūdens medību un vēžošanas rīkiem. Noteikumi nosaka arī, ka privātos ezeros un ezeros, kas atrodas viena īpašnieka zemesgabala robežās un kuros zvejas tiesības nepieder valstij, makšķerēšanas tiesības pieder ezeru īpašniekam. Īpašnieks makšķerēšanas tiesības var izmantot pats vai atļaut tās izmantot arī citām fiziskām vai juridiskām personām saskaņā ar šiem noteikumiem un normatīvajiem aktiem par zvejas tiesību izmantošanu privātajos ūdeņos.

Īpašuma tiesības

Īpašuma tiesības reglamentē *Civillikums* (1937., atjaunots un stājies spēkā 01.09.1992). Likums nosaka, ka īpašums ir "tiesība valdīt (lietu) un lietojot to, iegūt no tās visus iespējamus labumus" (927.p.), kā arī "īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību par lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktiem aprobežojumiem" (1036.p.). 1082. p. nosaka, ka "īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumu noteic vai nu likums, vai tiesas lēmums, vai arī privāta griba ar testamentu vai līgumu, un šis aprobežojums var attiekties kā uz dažu lietu tiesību piešķiršanu citām personām, tā arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām lietošanas tiesībām, vai arī jāpacieš, ka tās izlieto citi." *Grozījumi Civillikumā* (24.04.1997.) precizē, ka mežu lietošanas tiesību aprobežojumi ir noteikti likumos par mežu apsaimniekošanu un izmantošanu.

Teritorijas plānošana

Teritorijas plānošanas likuma (22.05.2002., grozījumi 10.04.2003., 27.01.2005., 28.12.2006. un 29.03.2007.) mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu.

MK noteikumi Nr.883 "*Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi*" (19.10.2004.) nosaka teritorijas plānojuma sastāvdaļas, tā izstrādes un sabiedriskās

apspriešanas, spēkā stāšanās, grozīšanas, apturēšanas, likumības izvērtēšanas un ievērošanas pārraudzības kārtību vietējās pašvaldības līmenī. Plānojot teritorijas izmantošanu, jāņem vērā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi un saudzējamās ainaviskās teritorijas (4. punkts).

Medības

Medību likums (08.07.2003., grozījumi 19.12.2006.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā. Nosaka arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

MK noteikumi Nr.760 "*Medību noteikumi*" (23.12.2003., grozījumi 23.03.2004.) nosaka medījamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, medību pieteikšanas kārtību u.c. jautājumus. Šie noteikumi paredz, ka medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.

Tūrisms

Tūrisma likums (17.09.1998., grozījumi 07.10.1999., 24.01.2002., 27.02.2003. un 16.02.2006.) definē dažādus tūrisma veidus, tajā skaitā dabas tūrisma kā tūrisma veidu, kura mērķis ir izziņāt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos. Starp tūrisma nozares uzdevumiem minēta kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma saglabāšanas un racionālas izmantošanas veicināšanu un kultūras un dabas tūrisma attīstību, kā arī tūrisma harmonisku attīstību saskaņā ar dabas aizsardzību.

Valsts robeža

Latvijas Republikas valsts robežas likums (24.11.1994., grozījumi 02.11.1995., 12.12.1996., 14.10.1998., 11.11.1999., 08.06.2000., 22.02.2001., 20.09.2001., 18.12.2003., 25.03.2004. un 25.11.2004.) – nosaka valsts robežu, apsardzības nodrošināšanu, atrašanos dabā, valsts robežas un pierobežas režīmu, Latvijas Republikas valsts pārvaldes iestāžu un citu institūciju pilnvaras valsts robežas apsardzības jomā.

Robežsardzes likums (27.11.1997., grozījumi 23.09.1999., 23.11.2000., 20.09.2001., 06.12.2001., 20.06.2002., 24.10.2002., 19.12.2002., 29.05.2003., 11.12.2003., 22.04.2004., 16.12.2004., 16.06.2005., 13.10.2005., 10.11.2005. un 15.06.2006.) nosaka Valsts robežsardzes darbības tiesisko pamatu, uzdevumus, funkcijas un kompetenci, kā arī robežsargu pienākumus un tiesības.

"Latvijas Republikas pierobežas režīma un pierobežas joslas režīma noteikumi" (MK not. Nr. 499, 04.11.2002., grozījumi 07.01.2003.) nosaka Latvijas Republikas pierobežas režīmu un pierobežas joslas režīmu. Noteikumi nosaka, ka ar valsts robežsardzi nepieciešams saskaņot sekojošas darbības, kuras paredzēts veikt pierobežas joslā – sabiedrisko pasākumu organizēšanu, būvniecību, medības, uzņēmumu un to filiāļu atvēršanu, meliorācijas un irigācijas darbus, spridzināšanas un pirotehniskos darbus.

1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Konvencijas

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija **Orhūsas konvencija** (26.04.2002) par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (31.08.1995). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Bonnas 1979. gada konvencija "**Par migrējošo savvaļas dzīvnieku aizsardzību**" (11.03.1999). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Bernes 1979. gada konvencija "**Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu**" (17.12.1996). Šīs Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Dabas liegumā līdz šim konstatētas 6 putnu un 2 zīdītāju sugas, kas iekļautas Bernes konvencijas pielikumos.

ES direktīvas

Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC "Par savvaļas putnu aizsardzību" (02.04.1979.). Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saglabātu sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai regulēt šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim. *Līdz šim teritorijā konstatētas 6 putnu sugas, kas iekļautas šīs direktīvas I pielikumā.*

Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEC "Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību" (21.05.1992). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. *Līdz šim teritorijā konstatētas 1 augu un 2 zīdītāju sugas, kas iekļautas šajā direktīvā.*

Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par *NATURA 2000*), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību. Katra Eiropas Savienības dalībvalsts ir atbildīga par *NATURA 2000* vietu aizsardzības nodrošināšanu.

Ar 2005. gada 15. septembra grozījumiem likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” dabas liegums “Svētes ieleja” apstiprināts par *NATURA* 2000 vietu (kods LV0529900, tips - B).

1.3. TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

1.3.1. Klimats

Teritorija ietilpst Piejūras zemienes un Zemgales līdzenuma klimatiskajā rajonā. Klimats samērā silts (aktīvo temperatūru summa 1900-2000 °C) un nedaudz mitrs – nokrišņu daudzums līdz 600 mm gadā, kas ir mazākais nokrišņu daudzums Latvijā. Mitruma apstākļus nosaka atrašanās uz A no Kursas augstienēm un uz DA no Žemaitijas augstienes, kuras kavē atlantisko gaisa masu kustību. Gada vidējā temperatūra ap 6 °C, janvāra -5.5 °C, jūlija 17 °C. Bez sala periods ilgst vidēji 140-150 dienas gadā. Ziema maiga, dažkārt ar nestabilu sniega segu; vidējais sniega segas biezums ziemas beigās 15 – 20 cm, vidējā minimālā temperatūra no –18 līdz –24 °C. Pēdējās pavasara salnas novērojamas maija pirmajā dekādē, pirmās rudens salnas – oktobra sākumā. Stabila sniega sega izveidojas decembra 3. dekādē, nokūst marta 3. dekādē, tās biezums līdz 19 cm (Kalniņa, 1995).

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija

Dabas liegums ietilpst Viduslatvijas zemienes Zemgales līdzenumā, kas atrodas uz pamatiežu Viduslatvijas zemuma Zemgales nolaidenuma (Ramans, Zelčs, 1995). Pamatiežu virsas augstums dabas lieguma apkārtnē ir ap 10-20 m vjl.; to veido augšdevona Elejas, Jonišķu, Kursas, Akmenes, Mūru, Tērvetes, Sņķeres, Žagares, Ketleru, Šķerveļa svītas dolomīti, dolomītmerģeļi, smilšakmeņi, aleirolīti un māli.

Pamatiežus klāj 10-20 m bieza kvartāra nogulumu sega; to veido galvenokārt akmeņainas, sarkanbrūnas, pelēkbrūnas vai tumšbrūnas pēdējā apledojuma morēnas smilšmāla slāņkopas.

1.3.3. Hidroloģija

Dabas lieguma teritorija ietilpst Zemgales līdzenuma upju hidroloģiskajā rajonā (Pastors, 1995). Lieguma teritorijai cauri plūst un arī veido tā D robežu Svētes upe. Upe sākas Lietuvas Republikas teritorijā, tās kopējais garums ir 123 km, bet Latvijā tās garums ir 75 km. Upes kopējais kritums ir 97 m, bet kritums uz vienu kilometru ir 0,8 m (Lielupei tas ir tikai 0,1 m). Tādēļ upe visumā ir diezgan strauja. Lieguma teritorijā upe tek pa gandrīz 10 m dziļu ieleju (Zīverts, 1998).

1.3.4. Augsnes

Lieguma teritorijā sastopamas velēnu podzolaugsne un pseidoglejotā augsne uz māsmilts un smilšmāla cilmieža.

Pēc *FAO (Food and Agriculture Organisation of the United Nations)* klasifikācijas (viena no biežāk lietotajām starptautiskajām klasifikācijas sistēmām) liegumā sastopamas *Haplic Luvisols*, *Stagnic Luvisols*, *Eutric Podzoluvisols* (reljefa paaugstinājumos), *Eutric Gleysols*, *Mollic Gleysols* (reljefa pazeminājumos). FAO augšņu klasifikācijā lietoto apzīmējumu atšifrējumi sniegti 1. tabulā.

FAO augšņu klasifikācijas terminu atšifrējums

Augšņu grupas	
<i>Gleysols</i>	Augsnes, kam raksturīgs izteikts gleja horizonts 50 cm dziļā slānī. Tas veidojies anaerobos un pārmitros apstākļos uz dažādas ģenēzes nogulumiem reljefa pazeminājumos vai līdzenumos ar augstu gruntsūdens līmeni. Latvijas augšņu klasifikācijā tām atbilst podzolētā glejaugsne, glejaugsne un citi augsnes tipi
<i>Luvissols</i>	Augsnes, kam raksturīga mālu izskalošanās no virsējiem horizontiem un akumulācija dziļākajos horizontos. Veidojušās uz morēnas un limnoglaciālajiem nogulumiem. Latvijas augšņu klasifikācijā tām atbilst brūnaugsne, podzolaugsne, glejaugsne un citi augsnes tipi
<i>Podzoluvisols</i>	Augsnes, kam raksturīga plāna humusa kārtā un gaišas krāsas podzolācijas horizonts. Veidojušās uz morēnas un fluvioglaciālajiem nogulumiem. Latvijas augšņu klasifikācijā tām atbilst podzolaugsne, podzolētā glejaugsne un citi augsnes tipi
Augšņu apakšgrupas	
Eutric	Augsne, kurai raksturīga piesātinātība ar bāzēm
Haplic	Augsne, kurai raksturīgs vienkāršs un normāls augsnes horizontu sakārtojums; veidojusies uz brīvos karbonātus saturošiem nogulumiem
Mollic	Augsne, kuras virskārtai raksturīgs augsts humusa saturs un laba struktūra
Stagnic	Augsne, kas veidojusies uz vāji caurlaidīgiem (māla, smaga smilšmāla) nogulumiem, kuru necaurlaidības dēļ notikusi augsnes virspusējā glejošanās

1.4. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

1.4.1. Iedzīvotāji (pastāvīgie iedzīvotāji, zemes īpašnieki, kuri pastāvīgi nedzīvo aizsargājamā teritorijā, apmeklētāji), apdzīvotās vietas, nodarbinātība

Lieguma teritorijā un tās tiešā tuvumā nav apdzīvotu vietu un viensētu, tuvākās viensētas atrodas uz Z no lieguma teritorijas otrpus autoceļam Tērvete – Žagare, bet tuvākā apdzīvotā vieta ir Augstkalne, kurā 2005. gadā bija 508 iedzīvotāji. Lietuvas Republikas teritorijā lieguma tuvumā atrodas Žagare.

1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju

Šobrīd antropogēnā slodze uz teritoriju nav liela, to apmeklē atsevišķi tūristi un maksšķernieki, lieguma teritorijā tiek veiktas robežapsardzības darbības, bet praktiski nenotiek nekādi masu pasākumi. Ziemā sniega laikā teritorija tiek izmantota slēpošanai. Apsēkojot liegumu tikai atsevišķās vietās konstatēts piesārņojums ar sadzīves atkritumiem, kas vērtējams kā gadījuma rakstura. Ierīkojot lieguma teritorijā tūrisma infrastruktūru apmeklētāju plūsma nākotnē noteikti pieaugs, tāpēc to šobrīd nav paredzēts ierīkot, bet tās ierīkošana būtu izvērtējama nākošā dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā 2018. gadā vai arī pieļaujama ātrāk, ja lieguma apmeklētāju plūsma pieaug un rodas nepieciešamība to ierobežot.

1.4.3. Teritorijas izmantošanas veidi

1.4.3.1. Mežsaimnieciskā darbība

Pirms lieguma izveidošanas teritorija ir samērā intensīvi saimnieciski izmantota, šeit veiktas gan sanitārās izlases cirtes, gan krājas kopšanas cirtes, galvenās cirtes (joslu cirtes veidā) un kailcirtes. Periodiski veiktas arī jaunaudžu kopšanas jaunaudžu platībās. Atsevišķas mežsaimnieciskās darbības ir veiktas robežapsardzības nodrošināšanai. Visas pēc 1995. gada veiktās cirtes ir apkopotas 2. tabulā.

2. tabula

Dabas lieguma "Svētes ieleja" teritorijas mežaudzēs kopš 1995. gada veiktās cirtes

Cirte	Kvartāls, nogabals	Platība	Gads
Sanitārās izlases cirte	154.kvart. 13.nog.	–	1996
	156.kv. 18,19,20.nog.	–	2000
	156.kv. 16,18.nog.	–	2005
Krājas kopšanas cirte	153.kv. 37,47.nog. un	4,6 2,6	1996 1999
	154.kv. 13.nog.		
	154.kv. 15,16.nog.		
Galvenā cirte joslu veidā	153.kv. 20. – 44.nog.	–	2000
Kailcirte	156.kv. 23.nog.	1,2	1998

1.4.3.2. Makšķerēšana un zveja

Šobrīd trūkst aktuālas informācijas par makšķerēšanu lieguma teritorijā, ir tikai zināms, ka makšķernieku nav daudz, savukārt pēc vietējo iedzīvotāju stāstītā, vēsturiski šeit ir bijušas zināmas vēžošanas vietas.

1.4.3.3. Medības

Teritorija tiek izmantota medībām, tajā ir ierīkotas vairākas meža dzīvnieku piebarošanas lauces, kas šādi atzīmētas arī meža inventarizācijas materiālos un kopumā veido 17% no lieguma teritorijas. Lieguma teritoriju apsaimnieko medību kolektīvs "Tērvete AB". Interpolējot datus, kas iegūti, veicot medījamo dzīvnieku uzskaiti uz 150 ha platības ieskaitot liegumu, var pieņemt, ka pašā lieguma teritorijā no medījamajiem dzīvniekiem ir sastopamas vairākas ūdeles, bebri un ūdri, trīs stirnas, viena mežacūka, divi zaķi, viena lapsa un viens sesks.

1.4.3.4. Lauksaimniecība

Dabas lieguma pļavās 2 – 3 ha platībā VAS „LVM” organizē pļaušanu vienu reizi divos-trīs gados, cita lauksaimnieciskā darbība liegumā nenotiek.

2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē, tai skaitā iespējamo draudu izvērtējums

Lieguma teritorija ir izstiepta austrumu – rietumu virzienā, to veido samērā šaura mežu un pļavu josla Svētes upes ielejā un ārpus tās, kā arī daļa pašas Svētes upes. Teritorija savulaik tika saimnieciski izmantota; tas ir atstājis pozitīvu ietekmi uz upes ielejas pļavām, kurām pļaušana ir nepieciešama to uzturēšanai, tajā pat laikā mežsaimnieciskās darbības rezultātā nav saglabāties daudz vecu mežu nogabalu, kā arī ir samērā liels jaunaudžu īpatsvars. Šī iemesla dēļ teritorijā turpmāk būtu jāizvairās no būtiskas mežsaimnieciskās darbības.

Kopumā Svētes upes ieleja ir bioloģiski augstvērtīga teritorija, par ko netieši liecina apstākļi, ka Svētes krastā Lietuvas Republikas pusē atrodas divas aizsargājamas dabas teritorijas – uz A no “Svētes ielejas” un daļēji arī paralēli tai atrodas botāniskais liegums “*Pabalai*”, kas izveidots jau 1988. gadā, savukārt, Svētes ielejas posmu uz R no lieguma ietver 1992. gadā izveidotais Žagares reģionālais parks. Tādēļ lieguma teritoriju būtu jāuzskata par plaša Svētes ielejas kompleksa nelielu sastāvdaļu un potenciāli tās platībai būtu bijis jābūt lielākai. Neskatoties uz to, ka šeit sastopamo īpaši aizsargājamo sugu skaits nav liels, liegums kalpo par dzīves un barošanās vietu vairākām aizsargājamām ķērpju, augu bezmugurkaulnieku un putnu sugām.

2.2. Teritorijas ainaviskais novērtējums

Dabas liegums „Svētes ieleja” atrodas apvidū, kam raksturīga stipri iekultivēta, viegli viļņota meliorētu lauksaimniecības zemju ainava, kuru saposmo šauri upju koridori un kuru dažādo salīdzinoši blīvi izvietotas mazpilsētas un ciemati un reti mežu fragmenti, kuru bioloģiski un ainaviski vērtīgākās daļas tiek aizsargātas.

Svētes ielejas koridors veido lieguma ainavas centrālo elementu. Ielejas ainava izceļas ar dabas procesu dinamiskumu un dabas apstākļu dažādību. Upes meandru lokos izveidojušās ZA-DR virzienā izstieptas palieņu pļavas, kuras saposmo šauras piekrastes mežu un krūmu joslas vietās, kur upes gultne piekļaujas ielejas nogāzei. Būtisku ietekmi uz ielejas ainavu veido bebru darbība, kuras rezultātā mazinās koku un krūmu īpatsvars atklātajās pļavu platībās.

Mežs uz ielejas nogāzēm un tām pieguļošajā pamatkrasta līdzenumā ir viendabīgs. To saposmo vien vēsturiski, ainavā iederīgi meža ceļi. Meža daudzveidību veido augšanas apstākļu un audžu vecumstruktūras maiņa.

Pateicoties šaurajai ielejai un stāvajām, mežiem klātajām nogāzēm, teritorijā dominē noslēgtas ainavas un tuvi līdz vidēji tuvi skati uz vizuāli pievilcīgiem upes ielejas elementiem. Daļēji atklāto ainavu īpatsvars ir neliels. Tās sastopamas vien nelielā teritorijas daļā, lieguma rietumos, vietās, kur Svētes pretējā krasta nogāze nav klāta mežiem.

Teritorija samērā labi pārskatāma pārvietojoties gar ielejas augšējo kranti. Izcilākie skati paveras no Liepu kalna, kas ir augstākais punkts lieguma teritorijā. Pēc pameža izciršanas no tā labi pārskatāma ielejas pakājē esošā palienes pļava un uzskatāmi redzams ielejas nogāzes stāvums.

Vizuāli krāšņi skati paveras arī no ielejas pļavām, piemēram, no pļavas pret Liepu kalnu, no kuras labi pārskatāma stāvā ielejas nogāze un pārvietojoties pa liegumu norobežojošo meža ceļu, kurš uzskatāms gan par ainavisku, gan kultūrvēsturisku vērtību.

Pateicoties mazo ainavas elementu daudzveidībai - upes izskalojumi, meandru loki, palieņu pļavas, bebru darbības sekas, ielejas stāvās nogāzes, bioloģiski vecu mežu fragmenti, nokaltuši un dzeņu kalumu izraibināti koki, skudru pūžņi - teritorijas apskate sniedz estētisko baudījumu. Šādas ainavas Zemgalē saglabājušās maz un tādēļ, jo īpaši saudzējamas.

Kopumā teritorijai piemīt augsta ainaviskā vērtība. Tā ierindojas starp apkārtnes gleznainākajām vietām, kas dažādo Zemgalei raksturīgo līdzeno intensīvas lauksaimniecības zemju ainavu. Tomēr, pateicoties teritorijas nelielajam izmēram, Latvijas-Lietuvas robežas noteiktajiem pārvietošanās ierobežojumiem, kā arī līdzīgu, bet plašāku un tūrismam un rekreācijai daudz pielāgotāku vietu klātbūtnei reģionā, domājams, ka teritorija nekļūs par būtisku tūrisma un rekreācijas objektu, bet saglabāsies kā nozīmīga, bet lokāla mēroga atpūtas vietu.

2.3. Biotopi

Dabas liegums atrodas Zemgales ģeobotāniskajā rajonā (Kabucis, 1995), kas ietilpst Viduslatvijas ģeogrāfisko rajonu grupā. Zemgales līdzenums ir viens no viendabīgākajiem Latvijas fiziski ģeogrāfiskajiem rajoniem.

Labvēlīgā klimata un bagāto augšņu dēļ Zemgales ģeobotāniskajam rajonam raksturīgi lapukoku meži, kuros dominē oši *Fraxinus sp.*, ozoli *Quercus sp.*, baltalkšņi *Alnus incana*, bērzi *Betula sp.*, un apses *Populus tremula*. Šos mežus mēdz nodalīt īpašā mežu augšanas apstākļu tipā – mistrājā. Tam raksturīgs biezs, sugām bagāts pamežs un lakstaugu stāvs, kurā nereti sastopamas citur ļoti retas augu sugas, kā piemēram, Svētes ielejas mežos atrodamā villainā gundega *Ranunculus lanuginosus* un lielā zvaigznīte *Astrantia major* u.c., šīm sugām nepieciešams mitrums un ēna, ko nodrošina augu sugām bagātais mežs liegumā.

Tā kā mistrāji vēsturiski aizņēma labākās augsnes, tie stipri iznīcināti, ierīkojot tīrumus. Zemgalē sastopams arī priežu dižsils (Kabucis, 1998).

Mistrājs kā meža augšanas apstākļu tips nav ietverts meža dalījumā, bet aprakstīts zinātnieku pētījumos un labi atpazīstams dabā. Atkarībā no valdošās koka sugas sastopami dažādi mistrāja tipi – ošu, bērzu, apšu, baltalkšņu. Ozolu mistrājs Latvijā ir pilnīgi izzudis.

Meža biotopi ir dzīvesvieta melnajai dzilnai, vidējam un baltmuguras dzenim.

Zemgales līdzenums ir viens no visnenāk un visvairāk atmežotajiem dabas rajoniem, kur aramzemes vietām aizņem līdz 80 % no kopplatības. Dabiskās veģetācijas loma šeit ir visai niecīga, bet tās fragmenti tiek saglabāti. Meži nelieliem masīviem fragmentāri izvietojušies starp tīrumiem, vidēji aizņemot 10-12 % no reģiona. Saglabājušās meža audzes ar tipiskām platlapju pazīmēm. Šāda rakstura meži bija plaši izplatīti Zemgalē līdz 17. gadsimtam, kad sākās auglīgo zemju apgūšana, kas turpinājās 18. un 19. gadsimtā. Neraugoties uz ilgstošu antropogēnu ietekmi, arī tagad vērojama platlapju koku sugu, īpaši ozola un oša, līdzdalība gandrīz visos meža tipos. Retie saglabājušies mežu fragmenti un nelielie

masīviem piemīt īpaši augsta dabas aizsardzības vērtība, ko nosaka to retums reģionā.

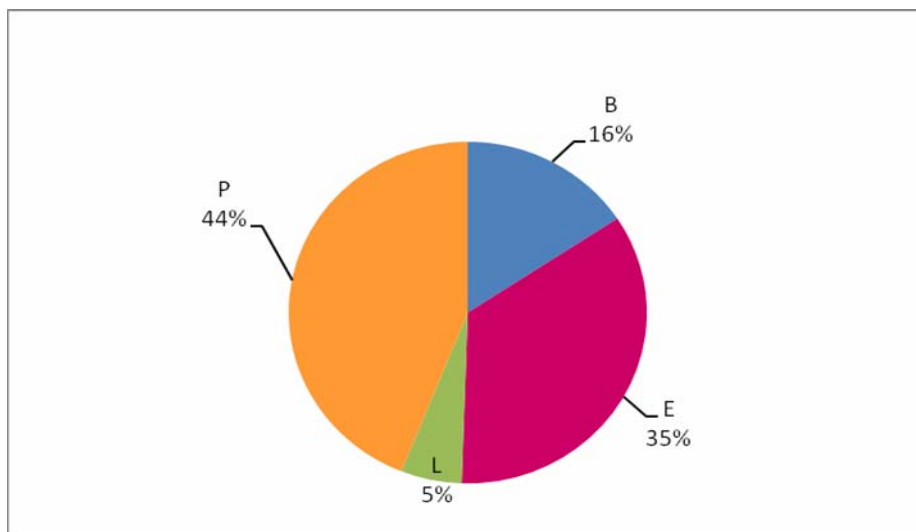
Nelielajai lieguma teritorijai raksturīgas divas dominējošās dabisko biotopu grupas: pļavu biotopi Svētes ielejā un mežu biotopi tās nogāzē un ārpus upes ielejas. Lieguma saldūdens biotopus veido Svētes upe. Antropogēnas izcelsmes biotopu lieguma teritorijā tikpat kā nav, izņemot atsevišķus mežsaimnieciskai darbībai izmantotus ceļus un izcirtumus. Liegumā sastopamie biotopi saskaņā ar Latvijas biotopu klasifikāciju ir ietverti 3.4. pielikumā, aizsargājамie biotopi – 3.2. pielikumā un 3. tabulā 30. lpp.

2.3.1. Meži

apraksts un bioloģiskās vērtības

Dabas liegums “Svētes ieleja” kopējā platība ir 46 ha, no tiem 17 ha jeb 36,2 % teritorijas aizņem meži. Visas meža zemes atrodas VAS “Latvijas valsts meži” apsaimniekošanā, mežaudžu plāns ietverts 3.1. pielikumā.

Lai gan kā dominējošā valdaudzdes suga ir priede, tomēr vairumā gadījumu priede veido mistrotas audzes kopā ar bērzu un egli. 153. un 154.kvartālā, kur lieguma teritorijā priede veido tīraudzes, raksturīgs 40-50 gadus vecu egļu otrais stāvs. Spriežot pēc meža inventarizācijas datiem, egļu audzes aizņem salīdzinoši lielu procentuālo daļu, tomēr tās ir mistrotas audzes ar priedi un bērzu, kurās pēdējo desmit gadu laikā veikto ciršu un pēdējo gadu vējgāžu rezultātā egļu īpatsvars ir būtiski samazinājies. Valdošo koku sugu procentuālais sadalījums dots 2. attēla diagrammā.

2.attēls. Valdošo koku sugu sadalījums (B-bērzs, E-egle, L-liepa, P-priede)

Kā bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīga īpatnība jāatzīmē 47 gadus veca liepu audze 156.kvartāla 26.nogabalā. Nogabalā 2006/2007.gada ziemā ir veikta kopšana, izcērtot lazdas un izveidojot parkveida struktūru. Liepu paauga nedaudz sastopama pieguļošajos nogabalos, bet lieguma teritorijai kopumā liepas nav raksturīgas.

Priežu mežos paaugā sastopami ozoli. Arī stādītās priežu jaunaudzēs piemistrojumā dabiski atjaunojas ozoli. Tas liecina par platlapju mežu seno

izplatību šajā teritorijā, nākotnē varētu veidoties savdabīgs priežu-ozolu meža biotops.

Tā kā dabas liegums izveidots salīdzinoši nesenā laika periodā (2004. gadā), ietverot līdz tam intensīvi apsaimniekotas mežaudzes, to vecumstruktūra nav izlīdzināta, starp vecumgrupām vērojama zināma disproporcija, jo 40% mežaudžu ir jaunākas par 60 gadiem, bet kopumā 85% mežaudžu ir jaunākas par 100 gadiem. Par 140 gadiem vecākas audzes dabas lieguma teritorijā aizņem tikai 0,3 ha. Valsts mežiem netipiski lielu procentu aizsargājamā teritorijā veido jaunaudzes – 9%.

Mežos, kas vecāki par 80 gadiem, iepriekšējo 10 gadu laika periodā daudzviet veikta saimnieciskā darbība (pēc izpildes veida - izlases cirtes), kuras rezultātā izveidojušās audzes ar dažādvecuma struktūru, atvērumiem vainaga klājā un nelielām laucītēm.

Dabas lieguma teritorijā kā dabiskais meža biotops „Skuju koku mežs” 2003. gadā izdalīts 156.kvartāla 11.nogabals 0,3 ha platībā.

Meža biotopos ir pārstāvētas arī īpaši aizsargājamās augu sugas, tādas kā lielā zvaigznīte *Astrantia major* un spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*.

sociālekonomiskā vērtība

Mežiem piemīt augsta rekreatīvā vērtība, tie ir būtisks lokāls mikroklimata veidotājs un uzturētājs, kā arī skābekļa ražotājs. Meža biotopiem piemīt ainaviska vērtība, īpaši tas attiecas uz liepu audzi. Ļoti augsta ekonomiskā vērtība piemīt skuju koku damakšņiem, auglīgām un strauji augošajām 1. un 1A. bonitātes audzēm, tomēr dabas aizsardzība kā prioritāte, tajā skaitā ierobežota mežsaimnieciskā darbība, izvirzīta priekšplānā, piešķirot teritorijai īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu, kā arī iekļaujot to Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo teritoriju *NATURA* 2000 tīklā.

ietekmējošie faktori

Būtiskākais mežaudzes ietekmējošais faktors ir mežsaimnieciskā darbība tajās un šī saimnieciskā darbība pagātnē ir ievērojami ietekmējusi lieguma mežaudzes. Šajā ziņā lieguma teritoriju pozitīvi ietekmējusi Svētes upe ar tās ieleju, jo iepriekšējā vēsturiskajā laika periodā sakarā ar krasta aizsargjoslu lielāku platumu un stingrāku mežu aizsardzības režīmu tajā, šī vieta mežsaimnieciskajā darbībā cietusi mazāk salīdzinot ar standarta saimniecisku mežu. Šobrīd mežsaimnieciskā darbība tikpat kā netiek veikta un ilgtermiņā tas nākotnē ļaus atjaunot mežaudžu bioloģiskās vērtības.

Kā pozitīvs apstāklis ir jāatzīmē vājā antropogēnā ietekme, kā rezultātā lieguma teritorija ir salīdzinoši ļoti maz piesārņota ar sadzīves atkritumiem – vairākās vietās, kur apsekojot teritoriju ir konstatēts piesārņojums, tas ir saglabājies no pagātnes, iespējams, pat no padomju gadiem.

Visai neviennozīmīgi vērtējama savvaļas dzīvnieku (g.k. mežacūku) barotavu atrašanās liegumā. Tās šeit ir izvietotas jau ilgi pirms lieguma izveidošanas un kalpo arī kā medību tradīciju uzskatāms piemērs. No otras puses mākslīga savvaļas dzīvnieku koncentrēšana lieguma teritorijā rada paaugstinātu risku uz zemes ligzdojošo putnu sugu ligzdošanas sekmēm, kā arī apdraud zemsedzi, jo šajās vietās mēdz savairoties ruderālas sugas.

Nākotnē negatīvu iespaidu dabas lieguma apmeklētājiem radīs kailcirtes uz ziemeļiem no dabas lieguma, jo teritorijas ziemeļu robeža reizē ir arī ainaviski visai augstvērtīgs, sens meža ceļš. Tas, šķērsojot daudzus meža nogabalus, sadala tos divās – ziemeļu un dienvidu daļās, kas vairumā gadījumu vizuāli neatšķiras, jo ir viena vecuma, jeb viens nogabals. Tā kā meža nogabaliem uz ziemeļiem no dabas lieguma nekādas aizsardzības nav, te paredzamas kailcirtes. Tādejādi šeit vērojama nepārdomāta dabas lieguma robežu izvēle, kuru nākotnē būtu nepieciešams koriģēt, pievienojot liegumam meža nogabalu joslu uz Z no esošās lieguma teritorijas.

2.3.2. Pļavas

apraksts un bioloģiskās vērtības

Lieguma pļavu biotopi ir sakoncentrēti Svētes ielejā gar tās krastiem, kur veido pļavu kompleksu ar atšķirīgu mitruma režīmu. Atsevišķas applūstošo pļavu teritorijas iespējams agrāk ir bijušas Svētes vecupes, kas laika gaitā aizpildītas ar upes sanesumiem un aizaugušas.

No aizsargājamiem pļavu biotopiem liegumā ir pārstāvētas mēreni mitras pļavas, kurās ir salīdzinoši liela sugu daudzveidība.

Vēl sastopamas eitrofas augsto lakstaugu audzes, kuras gan vairumā gadījumu ir monodominantas (ar vienu dominējošo sugu) vai ar nelielu sugu daudzveidību.

Saskaņā ar Latvijas biotopu klasifikatoru (Kabucis, 2001) lielākā daļa lieguma pļavu pieder pie mēreni mitru pļavu (E.2.3. īstās pļavas un E.2.3.3. augstās dižauzas *Arrhenatherum elatius* pļavas) un mitro pļavu grupas (E.3.2.4. meža meldra *Scirpus sylvaticus* pļavas, E.3.2.6. parastās vīgriezies *Filipendula ulmaria* pļavas, E.3.3.1. zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas, E.3.3.2. zilganās seslērijas *Sesleria caerulea* pļavas un E.3.2.8. parastās ciņusmilgas *Deschampsia cespitosa* pļavas), bet ir sastopamas arī pie slapjo pļavu grupas pieskaitāmās augsto grīšļu pļavas (E.4.3.) un ruderalizētajām pļavām piederīgās nitrofilās augstzāļu sabiedrības (E.5.1.).

Pļavu biotopi liegumā ievērojami paaugstina kukaiņu faunas daudzveidību, veidojot ekoloģiskās nišas dažādām fitofāgajām un antoflajām sugām – cikādēm, vairogblaktīm, raibeņiem, ziedmušām, kamenēm u.c.

sociālekonomiskā vērtība

Pļavas veido nozīmīgu daļu lieguma ainavas, tās var kalpot kā siena ieguves vieta un vieta atpūtas un izglītojošu pasākumu rīkošanai.

ietekmējošie faktori

Ļoti pozitīvs faktors ir līdz šim veiktā lieguma pļavu apsaimniekošana – to pļaušana, turklāt vairumā gadījumu nopļautais materiāls ir ticis izvests no lieguma. Apsaimniekošanas trūkums nākotnē var radīt draudus pļavās esošajām dabas vērtībām.

2.3.3. Saldūdeņi

apraksts un bioloģiskās vērtības

Lieguma saldūdens platības veido Svētes upe. Līdz šim ierobežoto finansu līdzekļu dēļ nav veikti specifiski pētījumi par upes bioloģisko daudzveidību

lieguma teritorijā. Šāda informācija nav atrodamā arī zinātniskās publikācijās, tāpēc nākotnē šādi pētījumi būtu nepieciešami un atbalstāmi.

2.3.4. Aizsargājamās platības dabas liegumā

Līdz šim dabas liegumā konstatētie īpaši aizsargājami biotopi apkopoti 3. tabulā, tos veido divi aizsargājami meža biotopu tipi un četri aizsargājami pļavu veidi.

3.tabula

Dabas liegumā konstatētie īpaši aizsargājami biotopi

nosaukums	ES biotopa kods	ES prioritārs biotops	īpaši aizsargājams Latvijā	platība, ha	% no teritorijas
Jaukti platlapju meži	9020*	+	+	1.9	4,1
Boreālie meži ²	9010*	+	-	0.3	0,7
Mēreni mitras pļavas	6510	-	-	3.2	7,0
Eitrofas augsto lakstaugu audzes	6430	-	-	0.8	1,7
Molīnijas pļavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm	6410	-	+	0.5	1,1
Zilganās seslērijas <i>Sesleria caerulea</i> pļavas	-	-	+	1.1	2,4

Jaukti platlapju meži un boreālie meži ir Eiropas Savienības prioritāri aizsargājami biotopi, no tiem jaukti platlapju meži ir arī Latvijā īpaši aizsargājams mežu biotops. Liegumā konstatētais boreālā meža biotops atbilst kritērijiem, pēc kuriem tiek nodalīti dabiskā meža biotopi, kas Latvijā tiek aizsargāti. No liegumā aizsargājamiem meža biotopiem Latvijas mērogā samērā maz izplatīti ir jaukti platlapju meži, savukārt boreālie meži ir biežāk sastopami, tomēr abi biotopi Zemgales reģionā ir sastopami reti, tāpēc to aizsardzība šajā vietā ir īpaši nozīmīga.

Trīs liegumā konstatētie pļavu biotopi – eitrofas augsto lakstaugu audzes, mēreni mitras pļavas un molīnijas pļavas uz kaļķainām, kūdrainām vai mālainām augsnēm ir Eiropas Savienības mēroga aizsargājami biotopi, kaut arī to aizsardzība nav prioritāra. Pēdējais no minētajiem biotopiem ir Latvijā īpaši aizsargājams biotops un tā izplatība republikā nav īpaši plaša.

Savukārt zilganās seslērijas pļavas ir Latvijā rets biotops, izplatīts nevienmērīgi un tādēļ iekļauts īpaši aizsargājamo biotopu sarakstā, savukārt Eiropas Savienības mērogā tas netiek aizsargāts.

² konkrētais meža nogabals atbilst dabiskā meža biotopa (DMB) nodalīšanas kritērijiem, kas Latvijā tiek aizsargāti.

2.4. SUGAS

Dabas lieguma teritorijā konstatētas vairākas Latvijas un Eiropas mēroga retas un īpaši aizsargājamas sugas un tām piemērotas dzīvotnes. Konstatēto reto un īpaši aizsargājamo sugu saraksts, norādot aizsardzības statusu, ietverts 4. tabulā.

4.tabula

Retās un īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas dabas liegumā „Svētes ieleja”

Nosaukums	LSG	ES	BK	ĪAS	MIK
Vaskulārie augi					
Lielā zvaigznīte <i>Astrantia major</i>	2			+	
Villainā gundega <i>Ranunculus lanuginosus</i>	3			+	+
Spilvainais ancītis <i>Agrimonia pilosa</i>		HD II;IV			
Ķērpji					
Kaķpēdiņu artonija <i>Arthonia leucopellaea</i>				+	
Kastaņbrūnā artonija <i>Arthonia spadicea</i>				+	
Bezmugurkaulnieki					
Zaļais vītlograuzis <i>Aromia moschata</i>	4				
Vītolu slaidkoksngrauzis <i>Necydalis major</i>	2			+	
Putni					
Melnais stārķis <i>Ciconia nigra</i>	3	BD I	II	+	+
Mežirbe <i>Bonasa bonasia</i>		BD I	III	+	
Dzērve <i>Grus grus</i>	3	BD I	II	+	
Melnā dzilna <i>Dryocopus martius</i>		BD I	II	+	
Baltmuguras dzenis <i>Dendrocopos leucotos</i>	3	BD I	II	+	+
Vidējais dzenis <i>Dendrocopos medius</i>	3	BD I	II	+	+
Zīdītāji					
Bebrs <i>Castor fiber</i>		HD II;IV	III		
Ūdrs <i>Lutra lutra</i>	4	HD II;IV	II	+	

Apzīmējumi:

LSG Latvijas Sarkanās Grāmatas kategorija

ES Eiropas Savienības direktīvas (BD – Padomes Direktīva 79/409/EEK “par savvaļas putnu aizsardzību”, HD – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEK “par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību”)

BK Bernes Konvencijas pielikums

ĪAS īpaši aizsargājamā suga (MK noteikumi Nr. 396, 14.11.2000., groz. 27.07.2004.)

MIK sugai veidojami mikroliegumi (MK noteikumi Nr. 45, 30.01.2001., groz. 31.05.2005.)

2.4.1. Augu sugas

Līdz šim liegumā konstatētas trīs īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas - lielā zvaigznīte *Astrantia major*, villainā gundega *Ranunculus lanuginosus*, kā arī spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*. Lielā zvaigznīte un villainā gundega ir Latvijā īpaši aizsargājamas augu sugas, pēdējai tās aizsardzības nodrošināšanai ir veidojami mikroliegumi. Abas sugas ir raksturīgas Zemgales reģionam, bet ļoti reti sastopamas citur Latvijas teritorijā tāpēc, ņemot vērā lielo lauksaimnieciski izmantojamo zemju īpatsvaru Zemgalē, esošo atradņu saglabāšana ir nozīmīga sugu populāciju aizsardzībai. Spilvainais ancītis nav Latvijā īpaši aizsargājama suga un ir samērā bieži sastopams, bet nepieciešamību nodrošināt tā aizsardzību nosaka ES direktīva "Par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību".

2.4.2. Ķērpji

Plāna izstrādes laikā 2007. gadā apsekojot teritoriju, konstatētas 2 īpaši aizsargājamas ķērpju sugas - kaļķpēdiņu artonija *Arthonia leucopellaea*, kastaņbrūnā artonija *Arthonia spadicea*, kā arī retas sugas, kas kalpo par DMB indikatorsugām – pumpurainā akrokordija *Acrocordia gemmata* un iesarkanā bacīdija *Bacidia rubella*.

2.4.3. Sūnas

Plāna izstrādes laikā 2007. gadā apsekojot teritoriju konstatēta viena reta sūnu suga - Sašaurinātā kažocene *Anomodon attenuatus*, kas nav īpaši aizsargājama, bet ir DMB indikatorsuga.

2.4.4. Bezmugurkaulnieki

Epigeiskā (uz augsnes sastopamā) kukaiņu fauna visā teritorijas mežu platībā ir līdzīga. Dominējošās sugas ir skrejvaboles *Carabus spp.* kā arī īsspārņi *Staphylinus spp.* un meža bambals *Geotrupes stercorosus*. Tāpat izklaidus visā mežu platībā sastopamas *Formica* un *Lasius* skudru ligzdas. Arī dažādas fitofāgo un plēsīgo kukaiņu sugas vai grupas ir novērojamas visos teritorijas mežu biotopos. Tās attiecīgi ir zaļā vairogblakts *Palomena prasina*, aveņvaboles *Byturus spp.*, zāglapsenes Tenthredinidae, balteņi Pieridae, kā arī jātnieciņi Ichneumonidae un dažādas mārīšu Coccinellidae sugas, no kurām visbiežāk sastopama septiņpunktu mārīte *Coccinella septempunctata*. Tomēr lielākoties fitofāgo un it īpaši ksilofāgo kukaiņu sugu izplatību teritorijas mežos ir noteicis koku sugu sastāvs konkrētos nogabalos. Vietās, kur dominē skuju koku meži, lielos daudzumos sastopams sarkanais celmgrauzis *Anoplodera rubra*, skujkoku ligzdu koksngrauzis *Rhagium inquisitor* un priežu sveķotājsmecernieks *Pisodes pini*. Nedaudz retāk novērots egļu astoņzobu mizgrauzis *Ips typographus*, koksngraužu *Monochamus spp.* koksngraužu izskrejas uz priežu kralām, un celmgrauzis *Leptura melanura* (teorētiski šī suga var būt saistīta arī ar mirušu lapu koku koksni, taču teritorijā tā novērota vienīgi skuju koku nogabalos). Bieži novērotas arī dažādas ar lapu kokiem ekoloģiski saistītas fitofāgās un ksilofāgās kukaiņu sugas: zilais alkšņu lapgrauzis *Agelastica alni*, divdesmitpunktu lapgrauzis *Chrysomela vigintipunctata* (uz kārkliem un vītoliem), apšu lapgrauzis *Chrysomela populi*, apšu tinējsmecernieks *Byctiscus populi*, lazdu riekstu smecernieks *Curculio nucum*, lazdu tinējsmecernieks *Apoderus coryli*, bērzu tinējsmecernieks *Deporaus betulae*, bērzu gremzdgrauzis *Scolytus ratzeburgii*, vienraga briežvabole *Sinodendron cylindricum*,

koksnes rožvabole *Cetonia aurata* un dažādu ķirmju Anobiidae sugu darbības pēdas.

Nozīmīgs ir arī kukaiņu sugu komplekss, kurš teritorijā saistīts ar ūdeņu biotopiem, faktiski ar Svētes upi. Šo kompleksu lielākoties veido hematofāgie divspārņi – dažādas dzelējodu Culicidae un dunduru Tabanidae sugas – kā arī spāres. Visbiežāk sastopamas šādas spāru sugas: zilganzaļā dižspāre *Aeshna cyanea*, upju zilspāre *Calopteryx splendens*, strautu zilspāre *Calopteryx virgo*, raibspārīte *Ishnura elegans* un krāšņspārīte *Lestes sponsa*. Sevišķi lielos daudzumos spāres ir sastopamas tieši upes krastā esošajās palieņu pļavās, taču samērā bieži tās novērotas arī uz meža ceļa, kas iet pa teritorijas ziemeļu robežu. Pašā Svētē novērotas ūdensmērītāju Gerridae un virpuļotāju *Gyrinus sp.* sugas, bet uz upes krastos augošajiem meldriem vietām konstatēti *Donacia spp.* lapgrauži.

Teritorijā konstatētas vairākas retas, aizsargājamas sugas. Zaļais vītolgrauzis *Aromia moschata* ir iekļauts Latvijas Sarkanās grāmatas 4. kategorijā, bet nav īpaši aizsargājama suga, savukārt vītoli slaidkoksngrauzis *Necydalis major* ir Latvijā īpaši aizsargājama suga. Vēl liegumā ir konstatēts celmgrauzis *Leptura bifasciata*, kurš nav aizsargāts ar normatīvajiem aktiem, bet ir Latvijas faunas retums. Potenciāli liegumā varētu būt sastopama vēl viena īpaši aizsargājama suga – priežu sveķotājkoksngrauzis *Notorhina punctata*, kurai šeit ir piemēroti biotopi.

2.4.5 Zivis

Svētes upes akvatorijā nav veikti speciāli ihtiofaunas pētījumi, bet no literatūras datiem ir zināms, ka upē sastopami plauži, līdakas, raudas, asari un vimbas.

2.4.6. Putni

Ziņas par īpaši aizsargājamām putnu sugām, kas attiektos uz dabas liegumu, literatūrā nav atrodamas. To var izskaidrot gan ar lieguma neseno izveidošanu, gan tā nelielo platību.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā, 2007. gadā liegumā veikta sastopamo putnu sugu inventarizācija. Kopumā šeit konstatētas 55 putnu sugas, sešas no tām – īpaši aizsargājamas.

Lieguma teritorijas ornitofaunā var nodalīt divas putnu sugu grupas. Pirmo veido sugas, kas raksturīgas dažādas pakāpes mitruma skuju koku, lapu koku un jauktiem mežiem, kur dominē skujkoki auglīgās augsnēs. Tā kā skujkoku audzes - priežu un egļu nogabali teritorijā ir visvairāk, tad visvairāk ir tieši skujkokiem raksturīgo putnu sugu ligzdošanas teritoriju, piemēram, dziedātājstrazds *Turdus phylomelos*, melnais meža strazds *Turdus merula*, paceplītis *Troglodytes troglodytes*, sarkanrīklīte *Erithacus rubecula*, dižraibais dzenis *Dendrocopos major*, vītītis *Phylloscopus trochylus*, čunčiņš *Phylloscopus collybita*, melnais mušķērājs *Ficedula hypoleuca*, pelēkais mušķērājs *Mucicapa striata*, zeltgalvītis *Regulus regulus*, lielā zīlīte *Parus major*, mizložņa *Certhia familiaris*, žubīte *Fringilla coelebs* un citas samērā bieži sastopamas putnu sugas.

Šai grupā mazāk pārstāvētas putnu sugas, kas raksturīgas lapkoku mežiem, kas izvietoti galvenokārt joslā gar Svētes upi, tās krasta nogāzes daļā. Šo audžu īpatsvars dabas lieguma teritorijā salīdzinoši nav liels un tur raksturīgas tādas putnu sugas kā melngalvas ļauķis *Sylvia atricapilla*, svirlītis *Phylloscopus sibilatrix*, garastīte *Aegolius caudatus*, pelēkā zīlīte *Parus montanus*, lielā zīlīte *Parus major*,

zilzilīte *Parus caeruleus*, dzilnītis *Sitta europaea*, dižknābis *Coccothraustes coccothraustes*, vālodze *Oriolus oriolus* un citas.

Otra lielāka putnu sugu grupa, kas sastopama dabas liegumā, apdzīvo Svētes upes ielejas klajo daļu ar atsevišķiem krūmiem un kokiem vai to puduriem, mērena mitruma neregulāri applūstošām upju krastu pļavu zonām ar to dažādo veģetāciju un malas nogāzes robežjoslu ar mežaudzēm. Te raksturīgas tādas sugas kā mazais dzenis *Dendrocopos minor*, koku čipste *Anthus trivialis*, lakstīgala *Luscinia luscinia*, baltā cielava *Motacilla alba*, dārza ļauķis *Sylvia borin*, brūnspārnu ļauķis *Sylvia communis*, upes ļauķis *Locustella fluviatilis*, kārķļu ļauķis *Locustella naevia*, purva ļauķis *Acrocephalus palustris*, ceru ļauķis *Acrocephalus schoenobaenus*, dzeltenā stērste *Emberiza citrinella* un citas.

No Latvijas un Eiropas mēroga īpaši aizsargājamām putnu sugām jāmin melnais stārķis *Ciconia nigra*, dzērve *Grus grus*, mežirbe *Bonasa bonasia*, melnā dzilna *Dendrocopos martius*, baltmuguras dzenis *Dendrocopos leucotos* un vidējais dzenis *Dendrocopos medius*. No šīm sugām dzērve, mežirbe un melnā dzilna ir Latvijā pietiekoši lielā skaitā sastopamas aizsargājamas sugas. Melnais stārķis liegumā neligzdo, tāpēc tā aizsardzībai veidot mikroliegumu nav nepieciešams, savukārt baltmuguras un vidējā dzeņa dzīvotņu aizsardzības nodrošināšanai ir nepieciešams paredzēt saimnieciskās darbības aizliegumu to ligzdošanas un barošanās teritorijās. Ņemot vērā, ka abas sugas Latvijas mērogā ir sastopamas samērā reti un nevienmērīgi un ir iekļautas putnu sugu sarakstā, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos (MK noteikumi Nr. 211, 27.03.2007.), kā arī ir konstatēts, ka lieguma platība nenodrošina šīm sugām optimālu ligzdošanas un barošanās platību, ir ierosināts paplašināt lieguma teritoriju, iekļaujot tajā pēc struktūras līdzīgus meža nogabalus uz Z no esošā lieguma.

Kā negatīvs faktors, kas ir atstājis iespaidu uz putnu bioloģisko daudzveidību, jāmin kopšanas cirtes, kas sistemātiski ir veiktas visā dabas lieguma teritorijā arī audzēs virs 50 gadu vecuma. Tā rezultātā dabas lieguma meža daļā ir maz struktūrelementu – kaltušu, lauztu, kritušu koku, stumbeņu, izgāztu koku, kas īpaši nepieciešami dzeņveidīgo putnu sugām.

2.4.7. Zīdītāju sugas

No dabas lieguma zīdītāju faunas, divas sugas – bebrs *Castor fiber* un ūdrs *Lutra lutra* ir Eiropas nozīmes retas un aizsargājamas sugas, iekļautas Biotopu Direktīvas un Bernes konvencijas pielikumos. No tām ūdrs ir Latvijā īpaši aizsargājama suga un sastopams samērā reti, savukārt bebrs Latvijā īpaši aizsargāts netiek, jo to skaits ir ļoti liels. Liegumā bebrs ir plaši izplatījies pēdējo 10 gadu laikā, lai gan teritorijā atrodami vecie bebru grauzumi un uz upes izbūvētie aizsprosti liecina par tā klātbūtni liegumā arī agrāk.

Dati par lieguma abinieku un rāpuļu sugām nav atrodami.

2.4.8. sugu sociālekonomiskā vērtība

Vairumam aizsargājamo sugu nepiemīt tradicionāla sociālekonomiska vērtība, izņēmums ir mežirbe, kas tiek ierobežotā skaitā medīta. Citas šeit sastopamās sugas var kalpot kā zinātniskās izziņas materiāls.

2.4.9. sugas ietekmējošie faktori

Ļāvu biotopos sastopamās augu un dzīvnieku sugas vairumā gadījumu pozitīvi ir ietekmējusi ļāvu regulāra ļāušana, tāpēc tās pārtraukšana uzskatāma par potenciāli apdraudošu faktoru nākotnē.

Pagātnē veiktā mežsaimnieciskā darbība ir negatīvi ietekmējusi pret traucējumu jutīgās putnu un bezmugurkaulnieku sugas; šobrīd mežsaimnieciskā darbība tikpat kā nenotiek.

Potenciāls negatīvs ietekmes faktors nākotnē varētu būt Svētes upes eitrofikācija vai piesārņošana, kas noteikti ietekmēs upi un tās krastus apdzīvojošo augu un dzīvnieku populācijas.

2.5. CITAS VĒRTĪBAS UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Lieguma teritorijā atrodas Liepu kalns, kas ir ne tikai bioloģiski vērtīgs liepu meža nogabals, bet arī nozīmīgs vietēja mēroga kultūrvēsturisks objekts, par kuru ir saglabājušies dažādi nostāsti.

2.6. TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS

dabas vērtības	sociālekonomiskās vērtības
Estētiski pievilcīgas skujkoku un platlapju koku mežaudzes, atsevišķas no tām piemērotas īpaši aizsargājamu augu, putnu un ķērpju sugu aizsardzībai	Skābekļa avots; Koksnes krāja; Vizuāli augstvērtīgas ainavu perspektīvas; Sēņošanas un medību vietas; Iespēja izglītēt sabiedrību un veikt zinātniskus pētījumus; Piemēroti dabas taku iekārtošanai;
Periodiski pārplūstošas ļāvas Svētes upes ielejā, kas kalpo par retu, aizsargājamu sugu dzīvesvietu. Seslēriju ļāva ir Latvijā rets biotops	Vieta siena sagatavošanai, ārstniecisko augu ieguvei, tūrismam un rekreācijai.
Svētes upes akvatorija, kas kalpo par mājvietu aizsargājamām putnu un zīdītāju sugām	Vieta maksšķerēšanai, laivu braucieniem

Analizējot dabas un sociālekonomisko vērtību pretnostatījumu, ir redzams, ka galvenais potenciālais konflikts var iezīmēties starp mežsaimniecisko darbību un mežaudžu bioloģisko funkciju saglabāšanu, kuras ir nepieciešamas arī vairāku citu meža sociālekonomisko vērtību saglabāšanai (ainava, sēņošana, medību vieta). Ņemot vērā apstākli, ka dabas liegumā mežsaimnieciskā darbība tikpat kā nenotiek un tuvākajā laikā nav paredzams, ka tā varētu intensificēties, šis konflikts teritorijai šobrīd nav aktuāls.

Analizējot ļāvu dabas un sociālekonomiskās vērtības, ir ļabi redzams, ka ļāvu bioloģisko vērtību uzturēšanai ir svarīgi, lai tās tiktu regulāri ļāutas, neļaujot tām aizaugt ar krūmiem. Šajā gadījumā regulāra saimnieciskā darbība sekmē biotopa kvalitātes saglabāšanos.

3. INFORMĀCIJA PAR TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU

3.1. Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi 2007. – 2017. apsaimniekošanas periodam

3.1.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS IDEĀLIE JEB ILGTERMIŅA MĒRĶI

I Dabas lieguma teritorijas robežas ir loģiskas, dabā labi pamanāmas un atpazīstamas, informācija par lieguma vērtībām un ar tām saistītajiem ierobežojumiem ir brīvi pieejama ikvienam;

II Teritorija tiek uzturēta stāvoklī, kurā regulāri Svētes upes plūdi, minimāla iejaukšanās meža dabiskajā attīstības procesā, regulāri veikti pļavu apsaimniekošanas pasākumi nodrošina visu liegumā esošo biotopu funkciju optimālu norisi, ko pierāda ilglaicīga monitoringa rezultāti.

3.1.2. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ĪSTERMIŅA MĒRĶI PLĀNĀ APSKATĪTĀJAM APSAIMNIEKOŠANAS PERIODAM

Mērķu realizācija paredzēta sākot no plāna apstiprināšanas, ja nav norādīts mērķa izpildes termiņš, tad tas jāveic regulāri, visu plāna darbības laiku.

ADMINISTRATĪVIE un ORGANIZATORISKIE JAUTĀJUMI

- A.1. Dabas lieguma robežas iezīmētas dabā ar 7 robežzīmēm gada laikā pēc plāna apstiprināšanas un tiek uzturētas visu tā darbības laiku;
- A.2. Tērvetes novada teritorijas plānojumā veiktas nepieciešamās korekcijas un papildinājumi;
- A.3. Iesniegts ierosinājums paplašināt lieguma teritoriju, iekļaujot meža nogabalus uz Z no esošās teritorijas
- A.4. Atjaunotas un uzturētas kvartālstigas;

TERITORIJAS BIOLOĢISKO UN AINAVISKO VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA UN PALIELINĀŠANA

- B.1. Nodrošināta bioloģiski vērtīgo mežu un sugu sabiedrību netraucēta attīstība 24 ha platībā;
- B.2. Uzturētas esošās pļavu biotopu platības 7.8 ha;
- B.3. Izveidotas un uzturētas skatu vietas;
- B.4. Uzturētas galvenās esošās takas liegumā.

ATPŪTAS UN IZZIŅAS INFRASTRUKTŪRAS LABIEKĀRTOŠANA

- T.1. Informatīvs stends pie lieguma A robežas;
- T.2. Izvērtēta nepieciešamība uzstādīt „Iebraukt aizliegts“ zīmes uz piebraucamajiem ceļiem.

Ņemot vērā šobrīd nelielo apmeklētāju skaitu pašlaik nav nepieciešams liegumā ierīkot īpašu rekreācijas infrastruktūru. Tās ierīkošanas nepieciešamības izvērtēšanu būtu jāatstāj līdz plāna atjaunošanai 2018. gadā, kad būs uzkrāta pietiekoša informācija par apmeklētāju skaita izmaiņām. Izņēmums ir situācija, ja šī plāna darbības laikā lieguma apmeklētāju skaits būtiski palielinās. Šajā gadījumā ir pieļaujama dabas takas ierīkošana saskaņā ar 4.3. pielikumā ietvertajām rekomendācijām.

SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANA UN INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA

S.1. Informācija par liegumu pieejama Internet tīmeklī;

S.2. Buklets par lieguma dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām

MONITORINGS

M.1. Veikts monitorings apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes un teritorijas attīstības dinamikas novērtēšanai.

3.2. Apsaimniekošanas pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika periodam no 2008. līdz 2018. gadam. Pasākumi sakārtoti piecās tematiskās grupās:

A - administratīvi un organizatoriski pasākumi;

B - bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un palielināšana;

T - tūrisma infrastruktūras uzlabošana;

S - sabiedrības informēšana;

M - izpēte un monitorings

5. tabulā (39.- 41. lpp.) apkopoti visi ieteiktie apsaimniekošanas pasākumi, pasākuma pamatojums atrodams dabas aizsardzības plāna aprakstošajā un novērtējuma daļā (1. un 2. nodaļā), novērtēta pasākuma steidzamība (prioritāte)³ un vēlamais izpildes termiņš, kā arī nepieciešamie resursi un pasākuma potenciālais finansētājs⁴.

Pasākuma potenciālais izpildītājs ir konkrētās kadastra vienības īpašnieks vai pārvaldītājs, savukārt potenciālais izpildītājs var mainīties, vai tie var būt vairāki. Visi dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumi un infrastruktūras izveidošanas un labiekārtošanas darbi jāveic, VAS "LVM" Zemgales mežsaimniecībai sadarbībā ar vietējo pašvaldību. Ierīkojot infrastruktūru, informatīvo stendu teksti ir saskaņojami ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

³ nodalītas 3 prioritātes. Pasākumu, kas identificēti kā I – prioritāri veikšanai aktīvi jāpiesaista līdzekļi

⁴ minēts pasākuma potenciālais finansētājs, jo izpildītāji var būt atkarīgi no konkursa rezultātiem un dotajā brīdī nav identificējami

Tabulā norādīti arī pasākumu izpildes indikatori, lai novērtētu pasākumu efektivitāti un nepieciešamības gadījumā ieviestu korekcijas dabas aizsardzības plānā.

Apsaimniekošanas pasākumu veikšanas vietas parādītas 4.1. pielikuma, bet infrastruktūras ierīkošanas vietas – 4.2. pielikuma kartē.

Apsaimniekošanas pasākumu kopsavilkums

Nr. p.k.	Pasākuma nosaukums	Prioritāte un izpildes termiņš	Iespējamais finansētājs	Iespējamais izpildītājs	Iespējamās izmaksas	Izpildes indikatori	Pielikuma Nr.
A ADMINISTRATĪVIE UN ORGANIZATORISKIE PASĀKUMI							
A.1.	Iezīmētas un uzturētas dabas lieguma robežas zīmes (7 gb.);	I, 2007-2008	Pašvaldība, DAP (robežzīmes) un VAS "LVM"	VAS "LVM"	1 robežstabs ~ LVL 15-20	Lieguma robežas dabā ir skaidri iezīmētas, tās tiek uzturētas visu laiku	4.2.
A.2.	Atzīmētas nepieciešamās izmaiņas Tērvetes novada teritorijas plānojumā gada laikā pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas Vides ministrijā;	I, 2008	Pašvaldība	Pašvaldība	Konkrētas izmaksas šobrīd nav nosakāmas	Vienota informācija par dabas liegumu teritoriālplānojuma dokumentos	--
A.3.	Iesniegts ierosinājums paplašināt lieguma teritoriju, iekļaujot meža nogabalus uz Z no esošās teritorijas	I, 2008	VidM budžets	VidM Dabas aizsardzības departaments	Konkrētas izmaksas šobrīd nav nosakāmas	Lieguma teritorija paplašināta	4.4.
A.4.	Atjaunotas un uzturētas kvartālstīgas	II, 2008. gadā sāk un turpina visu laiku	VAS "LVM"	VAS "LVM"	LVL 50/1 km	Lieguma teritorijā ir uzturētas kvartālstīgas	
B TERITORIJAS BILOĢISKO UN AINAVISKO VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA UN PALIELINĀŠANA							
B.1.	Nodrošināta bioloģiski vērtīgo mežu un to sugu sabiedrību netraucēta	I, 2007 –2008 un turpmāk visu laiku		VAS "LVM"	Papildus līdzekļi nav nepieciešami	Bioloģiski vērtīgas mežaudzes dabiski attīstās	4.1.

	attīstība 24 ha platībā						
B.2.	Saglabāti un uzturēti pļavu biotopi 7.8 ha platībā	I, 2007 –2008 un turpmāk katru gadu	VAS “LVM”	Vietējie zemnieki u.c.	LVL 200-250 par 1 ha, daļu izdevumu var atgūt, piesakoties uz atbalsta maksājumiem	Regulāri pēc 15. jūlija pļautas pļavas	4.1.
B.3.	Izveidota viena un uzturētas divas skatu vietas	II, 2008 - 2018	VAS “LVM”	VAS “LVM”		Pievilcīgas skatu perspektīvas	4.1.
B.4.	Uzturētas (pļautas) galvenās esošās takas liegumā	II, 2008 - 2018	VAS “LVM”	VAS “LVM”	LVL 100 par 1 ha	Uzturētas galvenās esošās lieguma takas	
T.	ATPŪTAS UN IZZIŅAS INFRASTRUKTŪRAS LABIEKĀRTOŠANA						
T.1.	Viens informatīvais stends pie lieguma A robežas	II, 2008-2018	VAS “LVM”, pašvaldība un DAP	VAS “LVM”	LVL 500	Lieguma apmeklētājiem pieejama informācija par lieguma dabas vērtībām un dabas taku	4.2.
T.2.	Izvērtēta nepieciešamība uzstādīt divas „Iebraukt aizliegts“ zīmes uz piebraucamajiem ceļiem	II, 2008-2018	VAS “LVM”, pašvaldība	VAS “LVM”	Viena zīme LVL 150-200	Rodoties nepieciešamībai uz iebraucamajiem ceļiem liegumā ir uzstādītas zīmes, kas aizliedz iebraukt teritorijā	4.2.
S	SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANA UN INFORMĀCIJAS PIEJAMĪBA						
S.1.	Informācija par liegumu pieejama Internet tīmeklī	II, 2007	Atsevišķs finansētājs nav nepieciešams	Pašvaldība, DAP, LDF, VAS „LVM”	Esošo informācijas resursu ietvaros	Internet tīmeklī ir atrodama informācija par liegumu	--
S.2.	Buklets par lieguma dabas un	II, 2008	Augstkalnes skola, VAS	Augstkalnes skola	LVL 300-400 par 500 eks.	Izdots buklets par dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām	

	kultūrvēsturiskajām vērtībām		„LVM“				
M.	MONITORINGS						
M.1	Veikts monitorings apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes un teritorijas attīstības dinamikas novērtēšanai	I, vienlaikus ar apsaimniekošanas pasākumu uzsākšanu	LVĢMA (<i>Natura 2000</i> vietas monitorings), VAS „LVM” (apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings)	LVĢMA (<i>Natura 2000</i> vietas monitorings), VAS „LVM” (apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings)	Konkrētas izmaksas šobrīd nav nosakāmas	Objektīva un pietiekama informācija par dabas vērtībām un procesiem liegumā, kas nepieciešamības gadījumā ļauj koriģēt esošos un plānot nākotnē nepieciešamos aizsardzības un izmantošanas pasākumus	--

3.2.1. apsaimniekošanas pasākumu apraksts

ADMINISTRATĪVIE UN ORGANIZATORISKIE JAUTĀJUMI

A.1. Iezīmētas un uzturētas dabas lieguma robežas zīmes;

Dabas lieguma robežas ir jāiezīmē dabā ar robežzīmēm 7 vietās, kuras norādītas 4.2. pielikuma kartē, kā arī potenciāli citās vietās, kur tas loģiski var būt nepieciešams nākotnē. Ir jāveic periodiska zīmju nomaiņa vai uzstādīšana, ja uzstādītās zīmes ir tikušas bojātas vai noplēstas.

A.2. Atzīmētas nepieciešamās izmaiņas Tērvetes novada teritorijas plānojumā, gada laikā pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas Vides ministrijā un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšanas Ministru Kabinētā;

Dabas lieguma zonējumam un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasībām jābūt ietvertām Tērvetes novada teritorijas plānojumā.

A.3. Iesniegts ierosinājums paplašināt lieguma teritoriju, iekļaujot meža nogabalus uz Z no esošās teritorijas

Lieguma paplašināšana nepieciešama, lai saglabātu vienotu ainavu abpus vecajam meža ceļam, kas šobrīd daļēji veido lieguma Z robežu, kā arī, lai nodrošinātu ligzdojošajām dzeņveidīgo putnu un citām meža putnu sugām pietiekošas ligzdošanas un barošanās platības. Liegumam klāt pievienojamās teritorijas shēma dota 4.4. pielikumā. Klāt pievienotajai teritorijai piemērojams dabas parka zonas aizsardzības statuss.

A.4. Atjaunotas un uzturētas kvartālstigas

Kvartālstigas daudzviet liegumā pilda lokālu ceļu un taku funkcijas un pa tām daļēji ir paredzēts veidot arī potenciālās dabas takas maršrutu, tādēļ to uzturēšana nepieciešama ne vien meža infrastruktūras un robežapsardzības funkciju veikšanai, bet arī dabas takas maršruta uzturēšanai, tomēr plānā nav sniegti ieteikumi, cik lielā apjomā šis pasākums ir veicams, atstājot lēmumu par to teritorijas pārvaldītāja – VAS „LVM” kompetencē.

TERITORIJAS BIOLOĢISKO UN AINAVISKO VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA UN PALIELINĀŠANA

B.1. Nodrošināta bioloģiski vērtīgo mežaudžu un tās apdzīvojošo sugu sabiedrību netraucēta attīstība

Dabas liegumā līdz šim konstatētas vismaz trīs īpaši aizsargājamas dzeņveidīgo putnu sugas, kuru eksistences nodrošināšanai ir piemērojami īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi – nepieciešams saglabāt vecas mežaudzes, kā arī dažādus struktūrelementus arī vidēji vecās un jaunākās audzēs (kritālas, nokaltuši koki u.c.), tāpēc šādos meža nogabalos nepieciešams izslēgt jebkāda veida tradicionālo mežsaimniecisko darbību, nodrošinot tām aizsardzības režīmu, kas identisks mikroliegumam.

B.2. Saglabāti un uzturēti pļavu biotopi

Lai saglabātu pļavu biotopus Svētes ielejā, tos ir nepieciešams regulāri pļaut, vēlams – izvest nopļauto materiālu no teritorijas. Pļaušana ir veicama pēc 15. jūlija, pļaujot sleju veidā vai no pļavas centra uz malām.

Pieļaujamā saimnieciskā darbība pa lieguma kvartāliem un nogabaliem

Kvartāls	Nogabals	Atļautā saimnieciskā darbība
153	24, 26, 28, 30, 32, 36, 37, 39, 42, 44, 46	Kopšanas cirtes
153	40, 48	Pļavu biotopu uzturēšana (pļaušana)
153	27, 29, 31, 41, 43, 45, 47	Neiejaukšanās (bez saimnieciskās darbības)
154	15, 16	Kopšanas cirtes
154	18, 20	Pļavu biotopu uzturēšana (pļaušana)
154	12, 13, 14, 17, 19	Neiejaukšanās (bez saimnieciskās darbības)
156	9, 19, 21	Kopšanas cirtes
156	17, 25, 26 (daļa), 27, 29	Pļavu biotopu uzturēšana (pļaušana)
156	11, 16, 18, 20, 22, 23, 24, 26 (daļa), 28	Neiejaukšanās (bez saimnieciskās darbības)

B.3. Izveidotas un uzturētas skatu vietas

Liegumā šobrīd eksistē vairākas vietas, no kurām paveras krāšņa ainava (4.1. pielikums). Šādas vietas nepieciešams uzturēt un pilnveidot, paredzot pameža un daļēji arī paaugas tīrīšanu.

Nozīmīgākā skatu vieta ir Liepu kalns, kas ir augstākais punkts lieguma teritorijā. Pēc pameža izciršanas no tā labi pārskatāma Svētes upes ieleja un tās nogāzes slīpums. Lai šo ainavu saglabātu, ir jāveic regulāra pameža tīrīšana reizi divos vai trijos gados. Lai uzlabotu skatu, ir pieļaujams veikt ainavu cirtes, pirms veikšanas tās saskaņojot ar reģionālo vides pārvaldi.

Otra vieta, kuru būtu vēlams uzturēt esošajā stāvoklī, atrodas lieguma A daļā ar skatu uz Lietuvas republiku. Šajā vietā redzams pretējā Svētes krastā esošais botāniskais liegums "Pabaliai". Līdzīgi kā Liepu kalnā šeit ir pieļaujama ainavu cirtes veikšana pēc saskaņošanas ar RVP.

B.4. Uzturētas (pļautas) galvenās esošās lieguma takas

Pasākums paredzēts galveno šobrīd izmantoto taku uzturēšanai, nepieļaujot to aizaugšanu. Pasākumu veic vienu reizi gadā.

ATPŪTAS UN IZZIŅAS INFRASTRUKTŪRAS LABIEKĀRTOŠANA

T.1. Informatīvs stends pie lieguma austrumu robežas

Lieguma A malā pie ceļa, kas savieno bijušo padomju laika raķešu bāzi ar autoceļu Jelgava – Tērvete – Žagare, ir vēlams uzstādīt lielu informatīvo stendu ar informāciju par lieguma dabas vērtībām un prasībām, kas jāievēro lieguma apmeklētājiem. Stendu ir iespējams uzstādīt tā, lai tas nebūtu redzams no autoceļa un nepiesaistītu lieguma teritorijai papildus apmeklētājus. Informatīvajā materiālā būtu obligāti iekļaujama informācija par ierobežojumiem, kas jāievēro lieguma apmeklētājiem.

T.2. Izvērtēta nepieciešamība uzstādīt divas „Iebraukt aizliegts” zīmes uz piebraucamajiem ceļiem

Šobrīd lieguma apmeklētāju skaits ir ļoti zems, tāpēc nav novērojama kaut cik būtiska negatīva slodze uz teritoriju. Nākotnē apmeklētāju skaits varētu pieaugt, lai gan nav pamata uzskatīt, ka tas pieaugs būtiski. Tomēr, ja plāna darbības laikā pieaug antropogēnā slodze uz teritoriju ir nepieciešams izvērtēt nepieciešamību uzstādīt „Iebraukt aizliegts” zīmes uz ceļa, as šobrīd daļēji veido lieguma Z robežu (4.2. pielikums). Ceļu kā līdz šim tad izmantotu pārvaldes institūcijas – valsts robežsardze robežapsardzībai, VAS “Latvijas valsts meži” teritorijas apsaimniekošanas vajadzībām un RVP – lieguma uzraudzībai.

SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANA UN INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA

S.1. Informācija par liegumu pieejama Internet tīmeklī

Šobrīd lieguma teritorija nav apmeklēta un speciāli nepiesaistot cilvēkus nav paredzams, ka tā kļūs par populāru atpūtas un izziņas vietu, ņemot vērā Tērvetes dabas parka tuvumu. Tāpēc plānā nav paredzēti pasākumi lieguma popularitātes paaugstināšanai. Tomēr būtu svarīgi, lai ikvienam, kam rodas interese par teritoriju, būtu pieejama informācija ne tikai par lieguma dabas vērtībām, bet arī par ierobežojumiem, kādi pastāv, apmeklējot šādu teritoriju. To mūsdienās var nodrošināt ne tikai drukātā veidā, bet arī ievietojot attiecīgo informāciju *Internet* tīmeklī, kur ar to var iepazīties ikviens interesents.

S.2. Buklets par lieguma dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām

Augstkalnes skolas skolotāju un skolnieku kopā sagatavoto bukletu par dabas lieguma dabas vērtībām un kultūrvēsturisko mantojumu varētu izdot sadarbībā ar VAS “LVM”, kuru valdījumā atrodas liegums.

MONITORINGS

M.1. Veikts monitorings apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes un teritorijas attīstības dinamikas novērtēšanai

Lieguma kā *Natura 2000* vietas monitoringu nodrošina Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra (LVĢMA) pēc speciāli izstrādātas metodikas, kas paredz sekot ES nozīmes biotopu un sugu populāciju stāvoklim.

Savukārt, lai pārliecinātos par dabas aizsardzības plānā ieteikto pasākumu efektivitāti, ir nepieciešama to monitoringa sistēma, kas apstiprinātu pasākumu efektivitāti vai uzrādītu to trūkumus un ļautu ieteikt attiecīgas korekcijas. Tā kā pasākumu mērķis ir uzturēt lieguma

dabas vērtības, tajā skaitā arī visas ES nozīmes sugas un biotopus, pasākumu efektivitātes monitoringam pēc iespējas var izmantot *Natura 2000* vietas monitoringa rezultātus.

Atsevišķi būtu nepieciešams regulāri apsekot lieguma teritoriju, vai lieguma apmeklētāju skaits un klātbūtne nesāk negatīvi ietekmēt tā dabas vērtības. Tādā gadījumā var būt nepieciešama 4.3. pielikumā aprakstītā dabas takas ierīkošana. Paralēli tam būtu jāseko pļavu stāvoklim, ik gadus novērtējot to apsaimniekošanas pasākumus pēc parauga, kas līdzīgs 7.tabulā attēlotajam, nepieciešamības gadījumā to papildinot ar citiem datiem.

Būtiskā lieguma mežaudžu daļā ir paredzēts neiejaukšanās režīms, kas paredz jebkādu saimniecisko darbību aizliegumu. Ja šis aizliegums tiek ievērots, nav nepieciešams šo mežaudžu stāvokļa monitorings.

7.tabula

Pļavu apsaimniekošanas pasākumu raksturojums

Vai pļava nopļauta?	Nopļautā platība	Pļaušanas datums	Vai nopļautā zāle izvesta no teritorijas?
---------------------	------------------	------------------	---

4. PRIEKŠLIKUMI PAR NEPIECIEŠAMAJIEM GROZĪJUMIEM PAŠVALDĪBU TERITORIJAS PLĀNOJUMOS

Tērvetes novada teritorijas plānojumā ir jāveic izmaiņas, kas paredzētas Latvijas likumdošanā.

5. TERITORIJAS INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMI UN ZONĒJUMS

5.1. IETEIKUMI DABAS LIEGUMA INDIVIDUĀLAJIEM AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMIEM

Turpmāk šajā apakšnodaļā ĪADT vispārējo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu prasības aprakstītas, izmantojot fontu *Times New Roman* (Normal), bet individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasības – izmantojot fontu *Times New Roman (Italic)*. ĪADT vispārējo aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasības, kuras dabas lieguma teritorijā aizstātas ar individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasībām vai nav teritorijai saistošas, ~~pārsvītrotas~~.

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka ~~īpaši aizsargājamo dabas teritoriju~~ dabas lieguma “Svētes ieleja” (turpmāk – ~~aizsargājamās teritorijas lieguma~~) vispārējo individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus ~~aizsargājamās teritorijās~~, kā arī ~~aizsargājamo teritoriju lieguma~~ apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

2. Noteikumus ~~piemēro~~ ~~tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar aizsargājamo teritoriju individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.~~ ~~Aizsargājamās teritorijās ir spēkā arī citos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības.~~ *Dabas liegumā nav spēkā vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.*

3. Aizsargājamās teritorijas *liegumu* dabā apzīmē ar speciālām informatīvām zīmēm, kuru paraugs un lietošanas kārtība noteikti šo noteikumu 1.pielikumā. Informatīvo zīmju izveidošanu (sagatavošanu) un izvietojumu nodrošina ~~aizsargājamās teritorijas administrācija vai, ja tādas nav,~~ attiecīgā pašvaldība sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

4. Ja par vides aizsardzību atbildīgā valsts vai pašvaldības institūcija atbilstoši tās kompetencei pieņem pārvaldes lēmumu, ka kādai darbībai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz ~~aizsargājamo~~ *lieguma* teritoriju, tās ekosistēmām vai dabas procesiem tajā, vai darbība ir pretrunā ar ~~aizsargājamās teritorijas~~ *lieguma* izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem, šo darbību veikt aizliegts.

5. Zemes īpašniekiem (lietotājiem) aizliegts savā īpašumā (lietojumā) ierobežot apmeklētāju pārvietošanos pa ceļiem, takām, ūdenstecēm un ūdenstilpēm, kas norādīti ~~attiecīgās aizsargājamās teritorijas~~ *lieguma* dabas aizsardzības plānā (turpmāk – dabas aizsardzības plāns) un paredzēti aizsargājamās teritorijas apskatei.

6. Jebkāda veida reklāma ~~dabas rezervātos, dabas liegumosā, dabas parkos, kā arī nacionālo parku un biosfēras rezervātu dabas lieguma zonās~~ izvietojama pēc saskaņošanas ar ~~aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav,~~ ar reģionālo vides pārvaldi.

7. Informāciju par ~~aizsargājamās teritorijas~~ *dabas lieguma* īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamiem biotopiem drīkst izplatīt tikai ar ~~attiecīgās aizsargājamās teritorijas administrācijas vai, ja tādas nav,~~ ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

8. Dabas lieguma teritorijā aizliegts:

8.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves;

8.2. bez attiecīgas atļaujas vai iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar ~~aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav,~~ ar reģionālo vides pārvaldi:

8.2.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;

8.2.2. veikt arheoloģiskās izpētes darbus;

8.2.3. *ierīkot jaunas meliorācijas sistēmas;*

8.2.4. *iegūt derīgos izrakteņus;*

8.3. izsniegt zemes dzīļu izmantošanas atļauju (licenci).

8.4. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 4.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:

8.4.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;

8.4.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;

8.5. pārvietoties ar ūdens motocikliem, motorjahtām *un motorlaivām*, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus;

8.6. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svīnu;

8.7. plaut virzienā no lauka malām uz centru;

8.8. veikt zemes transformāciju, ~~izņemot zemes transformāciju (pēc rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju) nacionālo parku dabas lieguma zonās;~~

- 8.9. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;
- 8.10. nosusināt purvus;
- 8.11. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;
- 8.12. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;
- 8.13. cirst kokus kopšanas un sanitārajā cirtē; izņemot šo noteikumu 2.pielikumā (8.tabula) minētajos meža nogabalos, kuros ir pieļaujama kopšanas cirte, ja valdauzdes vecums nepārsniedz:
- 8.13.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadus;
 - 8.13.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;
 - 8.13.3. apšu audzēm - 30 gadus;
- 8.14. no 15.aprīļa līdz 31.jūlijam veikt mežsaimniecisko darbību, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) ciršanu un novākšanu;
- 8.15. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz vispārējās lietošanas ceļiem;
- 8.16. cirst nokaltušus kokus un izvākt kritušus kokus, kritālas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu ciršanu, atstājot tos mežaudzē;
- 8.17. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem, pajūgiem un zirgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību;
- 8.18. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši norādītām vietām;
- 8.19. kurināt ugunscurus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;
- 8.20. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;
- 8.21. ierīkot savvaļas augu, sēņu un dzīvnieku, kā arī to produktu pārdošanas un iepirkšanas punktus;
- 8.22. izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;
- 8.23. uzstādīt vēja ģeneratorus;
- 8.24. pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;
- 8.25. iegūt derīgos izrakteņus;
- 8.26. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) palieņu, terašu un meža pļavas un lauces, izņemot medījamo dzīvnieku piebarošanas lauces;
- 8.27. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;
- 8.28. veikt darbības, kas izraisa augsnes eroziju;
- 8.29. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;
- 8.30. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises;
- 8.31. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:
- 8.31.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;

- 8.31.2. veikt ceļu (~~arī sliežu ceļu~~), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;
- 8.31.3. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus, *izņemot tos objektus, kas atrunāti dabas aizsardzības plānā*;
- 8.31.4. atjaunot un ieaudzēt mežu;
- 8.31.5. mainīt zemes lietošanas mērķi;
- 8.31.6. vākt dabas materiālus kolekcijām;
- 8.31.7. veikt zinātniskos pētījumus;
- 8.31.8. ierīkot jaunas un paplašināt esošās ūdenstransporta līdzekļu bāzes;
- ~~8.32. eirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu aizsargājamās teritorijās, kurām ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.~~
9. ~~Būvniecība dabas liegumā pieļaujama tikai atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam un detālplānojumam, kas rakstiski saskaņoti ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi, kā arī ievērojot citus šajos noteikumos, citos normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā noteiktos ierobežojumus.~~

8. tabula

Kvartālu un nogabalu saraksts, kuros pieļaujamas kopšanas cirtes

Kvartāls	Nogabals
153	24, 26, 28, 30, 32, 36, 37, 39, 42, 44, 46
154	15, 16
156	9, 17, 19, 21

5.2.IETEICAMĀIS DABAS LIEGUMA FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS

Ņemot vērā dabas lieguma vērtības, to izvietojumu teritorijā un to uzturēšanai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus, kā arī lieguma mazo platību (46 ha), dabas lieguma teritorijā nav nepieciešams nodalīt funkcionālās zonas. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu (IAIN) projektā ir atrunātas tās meža platības, kurās pieļaujamas kopšanas cirtes līdz šajā projektā noteiktajam vecumam, pēc kura sasniegšanas faktiski visā šobrīd esošajā lieguma platībā kopšana ir pārtraucama un mežaudzes atstājamas dabiskai attīstībai.

Plāna izstrādes laikā, ekspertiem apsekojot liegumu un tam blakus pieguļošās teritorijas, tika ierosināts paplašināt lieguma teritoriju, iekļaujot tajā meža nogabalu joslu uz Z no esošās lieguma teritorijas. Potenciāli klāt pievienojamajai teritorijai rekomendēts piešķirt dabas parka zonas statusu, jo galvenais mērķis šīs teritorijas aizsardzībai ir nepieļaut plašu kailciršu veidošanos esošā lieguma tiešā tuvumā, reizē pieļaujot ierobežotu mežsaimniecisko darbību.

6. INFORMĀCIJAS AVOTI

literatūra

- Ābele G. 1961. Piezīmes par Zemgales līdzenuma dienvidu daļas floru. – P.Stučkas LVU Botāniskā dārza raksti. 17.sēj.-45.-50.lpp.
- Ābele G. 1963. Mistrāja pēfīšanas vēsture Latvijas PSR.-P.Stučkas LVU Zin. raksti. Bioloģijas zinātnes, 2.Botānika I 49.sēj.-31.-41.lpp.
- Biotopu rokasgrāmata, 2004. Rīga, 160 lpp.
- Buhse F. 1857. Zur Flora Livlands. –In.: Korr.-Bl. Naturf.-Ver. Zu Riga, Jg.9 –S6-13.
- Eihe V. 1936. Latvijas meži. Grām.: Latvijas zeme, daba un tauta. 2.sēj.-Rīga.-153.-258.lpp.
- Kabucis I. 1995. Ģeobotāniskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija.
- Kabucis I. 1998. Zemgales ģeobotāniskais rajons. - Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Kabucis I. 2001. Latvijas biotopi. Klasifikators. Rīga, Latvijas Dabas fonds.
- Kalniņa A. 1995. Klimatiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 245. lpp.
- Nikodemus O., Krūmiņš R., Zvaigzne E. 1998. Augšņu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Nikodemus O. 1998. FAO augšņu klasifikācija. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams, 401. lpp.
- Nikodemus O., Krūmiņš R., Ozoliņa I. 1998. Augšņu karte (FAO klasifikācija). – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Pastors A. 1995. Hidroloģiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 148.-151. lpp.
- Ramans K., Zelčs V. 1995. Fizioģeogrāfiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 74.-76 lpp.
- Tabaka L. Rīga 2001. Latvijas flora un veģetācija, Zemgales ģeobotāniskais rajons. LU Bioloģijas institūts, Botānikas laboratorija, 97
- Zīverts A. 1998. Svēte. - Latvijas daba. Enciklopēdija. 5. sēj. Rīga, Preses nams, 182. lpp.

citi informācijas avoti

- Projekta “**Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu**” lauka darba anketas. Projekta norises laiks 2001-2003. gads, izpildītājs Latvijas Dabas fonds, finansētājs *DANCEE*.

Interneta adreses

- www.dap.gov.lv
www.lvgma.gov.lv
www.latvijasdaba.lv
www.vidm.gov.lv
www.likumi.lv

PIELIKUMS

Pielikumu saraksts:

1. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN PLĀNA IZSTRĀDES PROCESS

- 1.1 07.05.2007. informatīvās sanāksmes protokols
- 1.2. 07.08.2007. uzraudzības grupas sēdes protokols
- 1.3. plāna 1. redakcijas sabiedriskās apspriešanas (25.10.2007.) pārskats
- 1.3.1. sabiedrības informēšana
- 1.3.2. plāna 1. redakcijas sabiedriskās apspriešanas protokols
- 1.3.3. saņemtie priekšlikumi par plāna 1. redakciju
- 1.4. pagasta pašvaldības sēdes protokola izraksta kopija
- 1.5. pašvaldības sēdes protokolā izteiktie ierosinājumi dabas aizsardzības plānam
- 1.6. 13.12.2007. uzraudzības grupas sēdes protokols un tā pielikums

2. TERITORIJAS ĢEOGRĀFISKAIS APRAKSTS

- 2.1. Dabas lieguma robežas shēma un robežpunktu koordinātas

3. TERITORIJAS BIOLOĢISKAIS APRAKSTS

- 3.1. Mežaudžu plāns, karte
- 3.2. Aizsargājami biotopi, karte
- 3.3. Retās un īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas, karte
- 3.4. Lieguma biotopi saskaņā ar Latvijas biotopu klasifikāciju, karte

4. PLĀNOTIE PASĀKUMI

- 4.1. Apsaimniekošanas pasākumi, karte
- 4.2. Plānotie infrastruktūras elementi, karte
- 4.3. Plānu atjaunojot, izskatāmais potenciālās dabas takas maršruts
- 4.4. Plānotā lieguma paplašinājuma shēma